

CONTRA

nr 4 1988 årg 14 10:-

På upptäcktsfärd i marknadsriket
Den konstlade bostadsbristen
Miljöpartiet

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472
Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm
Tel 08-54 95 52 (även 08-751 56 26)
Frihetens röst (telefonvarare) 08-52 48 99

Prenumeration

65 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: 45 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: 65 norska kronor per år. Norsk postgiro 1 99 82 77.

Danmark: 65 danska kronor per år. Dansk postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Expedition: Anders Fjällström

Redaktion: Claes Almgren, Christer

Arkléfers, Carl G. Holm och Benny Rung

Övriga medarbetare: Dietmar Kröhnert, Bertil

Lindblom, Alf Norbäck, Arne Sundström,

Roger Söderqvist, Heidi Torbergson samt

Allan C. Brownfeld, Washington och Rune

Westin, Sydney.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0510-520 00

Länskontakter

Blekinge: Se Kronoberg

Bohuslän: Karl Gustaf Kleen 0523-315 10

Götaland: Alf Norbäck 0498-102 06

Gävleborg: Grothe Blomgren 026-27 31 23

Halland: Lennart Flink 035-801 24

Jämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49

Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62

Kalmar: Se Östergötland

Kopparberg: Allan Lennartsson 0226-108 16

Kristianstad: Ola Axelsson 0451-802 65

Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21

Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43

D:o: Dietmar Kröhnert 040-97 33 51

Norrbottnen: Elisabete Olsson 0970-340 85

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44

Stockholm: Claes Henriksson 08-761 28 36

Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62

Uppsala: Hermann Schulze 018-35 81 28

Värmland: Jan Collander 0570-660 86

Västerbotten: Nina Norlin 0912-300 62

Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022

D:o: Stanley Skoglund 060-12 96 94

Västmanland: Michael Berg 021-11 30 73

Älvsborg: Evald Olsson 0531-112 65

Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22

Östergötland: Carl G. Holm 013-16 16 46

Danmark: Peter Hartvig 01-10 88 72

Finland: Roger Westman 915-14 97 06

Presslagd 1988-06-13

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1988

CONTRA-NYTT

På upptäcktsfärd i marknadsriket

I dagarna har en ny Contra-bok utkommit. Det är Sven Rydenfelts bok *På upptäcktsfärd i marknadsriket. Om det frivilliga samarbetets välståndsskapande krafter*. Boken är skriven av mottagaren av Contra frihetspris 1986, fil dr Sven Rydenfelt. En välkänd profil för alla Contra-läsare. Han redovisar i boken grunderna för den ekonomiska filosofi som han ägnat ett långt och flitigt forskarliv åt att studera. En redovisning som gör den ekonomiska kunskapens hemligheter tillgängliga för var och en. Här behövs förvisso inga fackkunskaper för att förstå vad det handlar om. Det är istället en bok som ger grundkunskaper till den som vill veta mer. Boken kan rekvideras från Contra för 88:- plus porto.

En sämre Contra

Detta nummer av Contra är i vissa avseenden tekniskt sämre än det förra. Å andra sidan har vi också genomfört många tekniska förbättringar. Förklaringen är att söka i införandet av ny teknik.

Originalen till de första årgångarna av Contra (1975 och 1976) var framställda med hjälp av en vanlig reseskrivmaskin, en "Facit Privat". Under 1977 skedde en övergång till en så kallad teckenbreddsanpassad skrivmaskin (dvs bokstaven "m" var mycket bredare än bokstaven "l") och fr o m nr 6 1978 framställdes Contra med hjälp av en fotosättningsmaskin. Satsningen 1978 var den största och djärvaste som Contra någonsin gjort. En egen anläggningen anskaffades för 75.000 kronor - anläggningen finansierades med hjälp av både banklån och leverantörs-krediter. Då befann sig Contra i den tekniska frontlinjen - få andra tidskrifter hade så modern och avancerad produktionsteknik som Contra.

Tyvär är denna position övergående - andra tidningar hann ifatt och to m före Contra. Vi var bundna vid investeringar i maskinutrustning, och med åren blev maskinerna tämligen otillförlitliga. T o m nummer 3 1988 av Contra har vi emellertid hållit fast vid den utrustning som anskaffades 1978. Från och med detta nummer har vi gått över till ny teknik. Den tekniken är sämre - och bättre.

Sämre i den bemärkelsen att kvaliteten - det som fackfolket kallar "upplösningen" - på bokstäverna är lägre. Den som granskar bokstäverna i detta nummer av Contra med lupp och jämför med förra numret ser att bokstäverna är otydligare. Naturligtvis läses inte Contra med lupp, men det som blir tydligt med lupp är ändå uppenbart för den som läser en löpande text. Det är lättare att läsa en text med mer precision i bokstäverna.

Å andra sidan har vi ökat bokstavsstorleken från 9 till 10 punkter för att underlätta läsbarheten. Och framförallt, vi har infört en teknik som underlättar redigeringen och produktionen av Contra högst avsevärt. Vi har gått över från framställning av Contra med fotosats på en AlphaComp fotosättningsmaskin till inskrivning på en Apple Macintosh persondator. Den nya tekniken öppnar oanade möjligheter att förbättra layouten och underlätta arbetet. Vi har dock i början avstått från att utnyttja de möjligheterna. I detta första nummer av Contra som tillverkats med den nya tekniken har vi ansträngt oss för att hålla oss till det som är "gammalt och invariant" - eftersom den tekniska nyordningen i sig krävt tillräckligt stora resurser. Och eftersom vi som arbetar med Contra helt enkelt inte lärt oss att utnyttja alla möjligheter som den nya tekniken ger.

MILJÖPARTIET – mer rött än grönt...

Miljöpartiet har valt maskrosen som sin symbol. Syftet har förmodligen varit att leda tankarna till maskrosens förmåga att överleva och sprida sig. En titt i partiprogrammet, senast reviderat oktober 1987, ger dock vid handen att *vattenmelon*en vore en mer passande symbol — grön på ytan, röd inuti! En liknelse som visserligen applicerats på fler partier än Miljöpartiet, men som sällan varit mer passande.

Det har i Sverige, bland stora grupper, sedan långt tillbaka funnits en äkta känsla för natur och miljö. Inte minst den s k allemansrätten är ett utslag av detta. När skador uppstår på naturen oroar det många, många gånger också med rätta. De traditionella partierna har varit dåliga på att fånga upp denna oro. Även Centerpartiet, med sin landsbygds- och antikärnkraftsprofil, har lyckats dåligt med att profilera sig som miljöparti.

Det har därför varit relativt lätt för Miljöpartiet att kanalisera rädslan för att miljön ska förstöras. Man har blivit ett miljövännernas missnöjesparti. Som vanligt hos missnöjespartier, och andra missnöjesgrupper, är budskapet kraftigt förenkla, ja onyanserat. Därigenom får man ett slagkraftigt budskap, men Miljöpartiets partiprogram har knappast den seriösa prägel som man har rätt att kräva av ett parti som vill in i Riksdagen.

Socialistiska lösningar

Vad står Miljöpartiet egentligen för? Även miljöfrågor kan tacklas från olika håll. Miljöpartiets ideologiska hemvist är sutornas programmet på kort tid kraftigt reviderats två gånger. Den som såg TV-utfrågningen med Miljöpartiet i höstas kunde konstatera att inte ens miljöpartisterna själva vet vilka ställningstaganden som är aktuella.

Det är ytterst få personer i Sverige som tror att industriföretagens utsläpp av förorenande ämnen helt kan regleras genom marknadens försorg. De allra flesta är överens om att det behövs någon form av lagstiftning på området. Vad man tvistar om är om man ska reglera utsläppen genom förbud eller avgifter. Men för Miljöpartiet stannar kraven på statlig inbland-

ning inte vid miljöfrågorna, utan sträcker sig vida längre på snart sagt alla områden.

Sammantaget får därför konstateras att Miljöpartiet står betydligt närmare det socialistiska än det borgerliga blocket. För även om bilden av miljöpartisten måhända är en frejdig naturvän, som ofta vänder det moderna samhället ryggen, är det socialistiskt inspirerade lösningar som förespråkas. Det handlar om statliga och kommunala åtgärder och regleringar. Sällan eller aldrig om enskilda människors och företags förmåga att själva lösa problem.

Nej till kärnkraft.

En av miljöpartiets hjärtefrågor är kärnkraften. Denna vill man avskaffa inom tre (3) år. Här går man betydligt längre än övriga partier som har kärnkraftsavveckling på programmet.

Att en sådan snabbavveckling skulle innebära en gigantisk kapitalförstörelse, enorma kostnader för ersättningsenergi, och ett hot mot både välfärd och sysselsättning, bekymrar inte miljöpartisterna.

Hur energin ska produceras i stället ser man också lättvindligt på. Tydligt är i alla fall att man inte utesluter kolkraftverk, det energislag som innebär de allra största föroreningarna. Man konstaterar bara att "hårda miljökrav" måste ställas på sådana.

Man framhåller också att kol och olja inte får utnyttjas om förnyelsebara energislag kan användas i stället. Vilka dessa energislag kan vara är inte helt klart. Man talar om skogsavfall, lövvedsoverskott och överskottshalm, men det kan knappast vara på så sätt man tänker ersätta den halva av Sveriges elbehov som kärnkraften står för.

Andra energislag som omtalas är

kraftvärme (vad nu det kan vara för något), mottryckskraft och vindkraft. Någon plan — eller ens antydning till skiss — över hur dessa energislag ska kunna utvecklas och införas har man dock inte. Och det trots att samtliga alltså ska införas inom en treårsperiod.

Minskning av bilismen.

Bilismen är en annan av Miljöpartiets viktiga frågor. Denna vill man minska genom bl a biltullar och bilfria zoner.

I stället för bilar vill man ha spårbunden trafik, dvs tåg och spårvagnar. Att även spårbunden trafik kräver energi, som innebär föroreningar, har man tydligen inte reflekterat över. Den energi som tågtrafiken förbrukar kommer ju till stor del just från de kärnkraftverk som man med sådan hast vill avveckla...

En omhuldad tanke är att hastigheten på vägarna måste sänkas av miljöskäl. I ett teknikfientligt parti, som Miljöpartiet, finns det förstås ingen vilja att försöka förstå sig på den teknik som man angriper. Var och en som känner till något om förbränningsmotorer vet att bilmotorer arbetar — och måste arbeta — med ungefär samma varvtal, oavsett hastigheten. Växellådan är till för att utjämna skillnaden mellan motorns varvtal och den hastighet med vilken hjulen roterar. Efter som bilmotorn håller ungefär samma varvtal oavsett om hastigheten är 50, 70, eller 100, har sänkta hastigheter ingen betydelse för luftföroreningarna.

Vad som däremot betyder något är att trafiken kan flyta i en jämn ström — utan osynkroniserade trafikljus, gatuavspärningar som tvingar bilisten till långa och krångliga omvägar, och gupp i vägbanan.

Den som försökt förflytta sig med bil i

*Bakom maskrosen
döljer sig ett i
grunden socialistiskt
budskap.*

Stockholms innerstad en vardag inser att den nuvarande trafiksituationen är klart otillfredsställande. Det är inget påhitt av bilfientliga miljögrupper, utan ett faktum. Till stor del beror förhållandet på en ökad trafikintensitet, men den rådande trafikregleringshysterin, med avspärrade gator som koncentrerar trafiken till vissa stråk, har också sin del i dramat. För att minska genomfartstrafiken måste kringfartsleder byggas — något som Miljöpartiet motsätter sig.

Ett av de bästa sätten att få en jämn trafikström — och dessutom spara liv genom ökad trafiksäkerhet — är att bygga motorvägar. Men motorvägar är något som Miljöpartiet bestämt ogillar. Man vill stoppa all vidare utbyggnad av motorvägar.

Ett önskemål från Miljöpartiet, som också har med trafiken att göra, är att bostäder och arbetsplatser ska ligga i närheten av varandra för att behovet av resor till och från arbetet ska minskas. Det *ldier* i och för sig bra, men är nog så knepigt att realisera i praktiken. Att bostäder och arbetsplatser finns i samma stadsdel betyder ju inte att de som efterfrågar stadsdelens bostäder är de som efterfrågar de arbeten som finns där. Man frågar sig om Miljöpartiet önskar sig någon form av

tjänstebostäder, anknutna till arbetsplatserna.

Socialistisk bostadspolitik

Miljöpartiets syn på bostadspolitiken bär en klart socialistisk prägel. Lösningen på den sönnerreglerade bostadsmarknaden är enligt Miljöpartiet fler regleringar!

Man vill införa prisregleringar på mark, byggnader och bostadsrättslägenheter. Priserna får inte öka snabbare än inflationen. Avdragen för boenderäntor vill man ytterligare begränsa.

Därtill vill Miljöpartiet införa en obligatorisk hembudsskyldighet för alla bostadsrättsinnehavare. Bostadsrätten ska säljas tillbaka till bostadsrättsföreningen, till ett belopp motsvarande inköpspriset uppräknat med inflationen. Miljöpartiet utesluter med andra ord helt fri handel med bostadsrätter.

Vänsterklyschor om ekonomi

Kunskapen om ekonomi hör inte till Miljöpartiets starka sidor. Här huserar fortfarande den gamla vänsterklyschan från sextioalet om att "kapitalisterna" tillverkar en mängd saker som folk inte behöver, men som de ändå bli påprackade. "Produktionen ska utformas så att den

tillfredsställer mänskliga behov", heter det i partiprogrammet.

Lika lite som sextioalets "tokvänster" lyckades definiera vad som är mänskliga behov, lika lite lyckas Miljöpartiet förklara vad man menar. Kan det vara så att man tänker sig någon statlig nämnd som ska avgöra vilka produkter som är nödvändiga och som därför får tillverkas?

Frågan faller naturligtvis på sin egen orimlighet. Vad som är värt att lägga pengarna på och vad som är oviktigt kan bara den enskilde konsumenten avgöra. Det som den ene betraktar som strunt kan ju vara högst åtråvärt i den andres ögon. Även om alla våra köp inte bygger på helt rationella beslut är det omöjligt att med framgång sälja en produkt som inte konsumenten uppskattar och som tillfredsställer ett behov hos honom. Inte ens med "mördande" reklam.

Ständig manipulation

Den enskilde individen är i Miljöpartiets ögon offer för en ständig manipulation. Vi *förleds* att konsumera själlös musik och konst. Vi blir manipulerade av reklam. I enlighet med detta är man därför motståndare till reklam i radio och TV.

Kabel-TV betraktar man med misstänksamhet. Däremot vill man att den subventionerade bokutgivningen i det statliga Litteraturfrämjandets regi ska utökas. Miljöpartiet har mycket liten tilltro till att människor själva ska kunna avgöra vad som är bra konst och litteratur. Därför måste staten gripa in och genom subventionerade kulturinsatser leda medborgarna rätt, bort från de kommersiella krafternas falska masskultur.

Nej till frihandel

Miljöpartiet är för en mycket protektionistisk ekonomisk politik. Utrikeshandeln vill man reducera till ett minimum. Så mycket som möjligt ska produceras inom landet. Sambandet mellan vår exportindustris framgångar och svensk välfärd är obekant för miljöpartisterna. Lika så att dessa framgångar är avhängiga av en fri utrikeshandel.

Här har man missat det enkla faktum att handel mellan länder, liksom handel mellan individer och företag, *alltid* innebär fördelar för samtliga parter. Handelsutbyte medför att varor produceras där det kan göras bäst och billigast. Det tjänar både köpare och producent på.

Lagen om komparativa fördelar brukar detta kallas i de läroböcker som miljöpartisterna tydligen aldrig varit i närheten av. Det är därför vi — trots höga importtullar — importerar konfektion från Portugal och Sydostasien i stället för att tillverka själva. I stället säljer vi bilar. Det har dock inte författarna till Miljöpartiets program lyckats inse. I stället beklagar man sig över att den svenska textil- och konfektionsindustrin "tillåtits krympa".

Företag som är viktiga för ekonomi och arbetsmarknad vill Miljöpartiet ska styras "demokratiskt". Man utvecklar inte resonemanget vidare, men uttrycket "demokratiskt" har vi hört förr i liknande meningskonstruktioner. Det är den gamla vanliga eufemismen för *statlig inblandning* — eller socialism, om man så vill.

Den svenska vapenexporten vill Miljöpartiet avskaffa. Man går här betydligt längre än Socialdemokraterna, som ju anser att vapenexporten behövs för att vi, till ett rimligt pris, ska kunna tillverka och utveckla vapen till vårt försvar. Men inte nog med det. Man vill även stoppa all vapenimport! Huruvida svensk vapentillverkning kraftigt ska subventioneras med skattepengar, eller om Sverige i framtiden ska försvaras utan vapen, framgår inte av partiprogrammet.

Feminism

Miljöpartiet har synpunkter på en rad företeelser. Ibland ligger man fasligt i otakt med tiden, som när man vill förbjuda sexklubbar — i praktiken förbjuda, genom Karin Söders försorg, sedan 1979.

Andra formuleringar har Miljöpartiet lånat från den militanta feminismens förställningsvärld. "De manliga principernas makt måste brytas, även om den händelsevis utövas av någon kvinna. Just nu behövs mer kvinnligt tänkande även bland män", heter det bland annat. Miljöpartiet vill ha könskvotering till nämnder, beslutande organ och utbildningsplatser.

Miljöpartiet vill införa beskattning av exempelvis datorer, för att inte datorisering och mekanisering ska uppmuntras på bekostnad av arbetstillfällen. Huruvida man därigenom hoppas kunna sänka inkomstskatten sägs inte, men sättet att uttrycka sig på avslöjar sina upphovsmän. Man talar nämligen om hur datorisering i nuläget gynnas genom skattelindring, inte

om att arbetsinkomster missgynnas genom höga skatter...

Behövs Miljöpartiet?

Det finns all anledning att ta miljöfrågorna på allvar. Men frågan är om det finns anledning att ta *Miljöpartiet* på allvar. Miljöpartiet har måhända lyckats i sitt uppsåt att fokusera intresset kring miljöfrågorna. Inför hotet att förlora väljare till Miljöpartiet har samtliga riksdagspartier börjat tala om miljön.

Men när Miljöpartiet gör anspråk på att vilja in i Riksdagen tar man på sig en flera gånger för stor kostym. Risken är att miljöpartisternas brist på realism — som när Miljöpartisterna i Uppsala nyligen ville ersätta stadens bussar med hästtransporter — får människor att vända miljöfrågorna ryggen, att miljöintresse förblir liktydigt med glada och blögda amatörer med livet på landet som högsta dröm. Det är knappast något som gagnar vare sig miljön eller de miljövänner som på ett seriöst plan vill verka för minskade föroreningar och utsläpp.

Anders Fjällström

RAD annonser

Välkommen med radannonser. Annonspriiset är 25 kronor för högst sex rader. Bifoga betalningen vid annonsbeställningen.

Stencilapparater

Två "traditionella" stencilapparater (Gestetner). En manuell och en motordriven, säljes för 300:- respektive 600:-. Tel 08-54 95 52.

Betamaxspelare

Vi har en Betamax-kassett, som vi gärna skulle vilja transformera till VHS, så att vi kan se på det spännande innehållet. Kan någon hjälpa oss? Tel 08-54 95 52.

(Antroposofi, forts från sidan 19)

som betyder vishet om människan av grekiskan antropos=människan och sofia=vishet).

Hans föredrag och böcker är i det närmaste gudomliga för efterföljarna. Vid sju års ålder fick Rudolf Steiner se en andemakt som såg ut som en kvinna. Han fick senare veta att detta var en död släkting som tagit livet av sig. Denna händelse och en rad andra händelser ligger till grund för hans presentation av antroposofin.

Ett tag var han generalsekreterare i den tyska sektionen av Teosofiska samfundet.

Sigvard Svärds bok är väl värd att läsa och en alldeles utmärkt bok att ge till vårdfolk och lärare, eftersom Wall-dorfpedagogiken är på frammarsch i Sverige. Människor som inte vet vad som döljer sig bakom den bör få en rimlig chans till det.

Heidi Torbergson

(Bostadspolitik, forts från sidan 7)

av kunderna blir lurade eller får — under bordet — betala mångdubbelt de tillåtna priserna.

Så långt som till skumrasket i den kommunala bostadsförmedlingen går det naturligtvis inte, där kontakter är viktigare än behov och det ständigt avslöjas korrup-tion — antingen i form av mutor eller i form av vänskapskorruption. Sådant skulle självklart vara helt otänkbart på en privat marknad. Det företag som inte ägnade sig åt att driva en verksamhet för sina kunder till konkurrenskraftiga priser (som förvisso aldrig rymmer några mutor) skulle snabbt slås ut från marknaden. I kommunal regi kan verksamheten dock fortgå oförhindrat i decennier.

Samhällsfarliga regleringar

Regleringarna innebär slöseri. Skattereglerna innebär slöseri. Bostadsförmedling i kommunal regi innebär slöseri. Var och en kan se vart nuvarande system för oss. En hög bostadsstandard som fördelas på ett slumpmässigt sätt, där de som behöver bostad inte kan få tak över huvudet, medan de som har de rätta kontakterna med de kommunala tjänstemännen kan vräka sig i centrala lägenheter till en bråkdel av den hyra som betalas i en avlägsen förort.

Det finns bara ett svar på problemet. Gör bostaden till en handelsvara!

Carl G Holm

När samhället griper in:

Bostadsbrist – trots att det finns bostäder

Under åtskilliga år har det byggts ganska få bostäder. En del menar att det därför uppstått bostadsbrist. Det är inte sant – om man ser till bostadsytan per person, som har ökat. Däremot har en rad politiska ingrepp skapat en konstlad bostadsbrist. En brist som politikerna skulle kunna avskaffa på nolltid genom att se till att marknaden börjar fungera. Att bostaden blir en handelsvara...

Bostadsmarknaden är en av de mest reglerade marknaderna i Sverige. Om man över huvud taget kan tala om en marknad. Annat än för de allra rikaste. De som kan köpa villor och bostadsrätter för ett par miljoner, dem drabbar inte den politiska klåfingrigheten, där får marknaden fungera.

För vanligt folk sätts däremot marknaden ur spel. Genom politiska ingrepp. Resultatet blir att folk inte kan få de bostäder de vill ha till rimliga priser. Låt oss granska några politiska ingrepp som lett till att vi har bostadsbrist, fast det i själva verket finns gott om bostadsutrymme.

Byggnadsbestämmelser

I våra större städer finns det detaljerade byggnadsbestämmelser, som bland annat strikt reglerar hushöjden. Det är kommunfullmäktige och inte markägaren som bestämmer hur höga husen skall vara. Och kommunfullmäktige tycker ofta att höga hus bara skall finnas i avlägsna förorter (där fullmäktigeledamöterna själva oftast slipper bo). Allt ekonomiskt förnuft säger att det borde vara tvärtom – höga hus i centrum och låga i förorterna. Men i Sverige finns gott om tjugovåningshus i Vällingby, Farsta, Täby, Bergsjön och Rosengård. Men bara 6-8 våningar höga hus i innerstäderna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Följdriktigt råder stort överskott på efterfrågan på bostäder i städernas

centrala delar, medan det är förhållandevis lätt att få tag på lägenheter i avlägsna förorter.

Subventioner för att minska antalet lägenheter

För tioåret sedan bestämde sig politikerna för att vi skulle ha färre, men större lägenheter. För att uppnå det målet beslöts att fördelaktiga lån skulle ges till dem som byggde om hus så att antalet lägenheter minskades. Ett och tvåor gjordes om till treor och fyror. Samtidigt minskade familjestorleken. Men det brydde sig inte politikerna om. Hade marknaden skött om bostadsmarknaden hade vi fått en anpassning och en renässans för smålägenheterna, men nu var subventionerna så stora och så avgörande att det blev ekonomiskt omöjligt att göra de ombyggnader som hyresgäster och bostadsrättsinnehavare egentligen frågade efter. Folk tvingades bosätta sig i för stora lägenheter. I många städer är det så stor brist på tvårumslägenheter att de på bostadsrättsmarknaden är lika dyra som trerumslägenheter!

Skatter låser in människor

Skattesystemet leder till ett oerhört slöseri med de stora investeringar som vi gjort i bostäder. Reavinstskatten leder till att folk bor kvar, trots att bostadsbehoven ändras. För villor gäller att det är möjligt att skjuta upp en "värdestegring" (som inte är

någon värdestegring, utan en ökning av det nominella värdet, eftersom kronans värde har minskat) om man köper ett nytt hus (men inte om man köper en ny bostadsrätt). Den här möjligheten fungerar så att man får räkna upp inköpsvärdet med ett index som motsvarar penningvärdedeflationen. Om ett hus köpts för 400.000 kronor och inflationen är 10 procent per år skulle man i princip kunna sälja det efter ett år för 440.000 utan att betala skatt. Vilket ju låter rimligt, för värdet av huset är ju oförändrat och innehavaren har inte gjort någon vinst alls.

Men nu är regeln så utformad att de fyra första årens ökning inte får dras av. Många hus köptes under 1970-talet, då handeln var livlig. Då var inflationen både 12 och 13 procent per år. Med 12 procent uppräkning per år innebär det att biten mellan 400.000 och 629.000 plötsligt blir skattepliktig. Den som gör så stor vinst blir automatiskt skattad som höginkomsttagare. Skatten blir 179.000 kronor på en vinst som inte finns. Det är därför många väljer att bo kvar i för stora hus, trots att familjen minskat i storlek. Eller bor kvar i hus på fel ställen (resorna till arbetet blir längre...)

För tio år sedan var omsättningshastigheten på villabeståndet i Stockholms-trakten tio år. Idag är den tiden uppe i tjugoofta år. Det är, som alla förstår, mycket få som egentligen har oförändrade bostadsbehov i tjugoofta år. Men folk väljer att bo kvar trots att de borde byta, när de vet att ett byte med grannen tvärs över gatan kan kosta vardera parten 200.000 kronor i skatt, trots att ingen tjänat ett öre på affären, men väl bägge fått bostäder som passar bättre. Skattesystemet leder till ett gigantiskt slöseri med bostadskapitalet.

Villaägarna försvarar sig naturligtvis, de går runt skattereglerna. Få hus säljs till det egentliga marknadsvärdet. Istället ordnas långa byteskedjor, så att alla parter kan hålla ned de nominella priserna, för att

Det finns gott om bostadsutrymme – och det skulle finnas annu mer – om inte bostadsmarknaden var sönderreglerad. Många har inte råd att flytta till mindre och lämpligare lägenheter eftersom de får skuldsätta sig och betala hundratusentals kronor i skatt på vinster som inte finns

slippa en skatt på den inflation som rasat under de gångna åren.

Det kan ju fö noteras att ordföranden i Hyresgästernas riksförbund, en av socialdemokraternas kontrollerad organisation, Lars Anderstig, nyligen tyckte att förfarandet var helt i sin ordning. Det är det ju också i form av ett litet kryphål i en stor betongklots, som annars slösar bort samhällets investeringar i bostäder.

Det är fö inte bara bostadskapitalet som används ineffektivt genom de orimliga skattereglerna. Åtgärderna får också effekt på näringslivet. Flyttningsbenägenheten blir mindre, det blir svårt för växande företag på mindre orter att få tag på folk, eftersom de som eventuellt skulle kunna flytta till den lilla orten får betala skatt för att bli av med sitt gamla hus och vet att de får betala mer skatt om de skulle vilja flytta vidare till en annan arbetsgivare på en annan ort. Storstäderna med många alternativa arbetsgivare, där man kan byta jobb utan att flytta, gynnas i förhållande till de små orterna. Vilket också märks genom det ökade trycket på bostadsmarknaden just i storstäderna.

Samma för bostadsrätter

Det är inte bara villabeskattningen som motverkar ett rationellt flyttande. På bostadsrättssidan är det likadant. Bostadsrättsinnehavaren skall enligt nuvarande regler ha bott fyra år i lägenheten innan han kommer ner i en någorlunda rimlig skattesats på en

flyttning. Men också på bostadsrättssidan är det fråga om att beskatta vinster som egentligen inte finns.

Eftersom prisutvecklingen i Stockholms innerstad varit snabb hjälper det dock inte att skattesatsen på en bostadsrätt efter fyra års innehav kan komma ner i 15-20 procent. En bostadsrätt i Stockholms innerstad som för tio år sedan var värd 200.000 kronor kan idag ha nått 1,5 miljoner! Om ägaren vill sälja och flytta till en exakt likadan lägenhet i nästa uppgång händer följande: Skattemyndigheterna anser att det uppstått en vinst på 1,3 miljoner, vilket medför 250.000 kronor i skatt. Det kan verka humant. Men vid närmare eftertanke är det ju så att bostadsrättsinnehavaren inte gjort någon vinst alls, en likadan lägenhet kostar ju nu 1,5 miljoner. För att komma över en sådan måste en tidigare skuldfri bostadsrättsinnehavare låna 250.000 kronor...

Om någon vill flytta till en mindre lägenhet får vederbörande betala 250.000 kronor för nöjet. Inte att undra på att många sitter kvar i för stora lägenheter. Och att trångbudda unga familjer har svårt att komma över lägenheter av vettig storlek.

Standardbestämmelser

Att flytta in i nybyggda hus är orimligt dyrt. Till en del därför att standarden tvingats upp på ett artificiellt sätt. Ofta på ett sätt som många inte ens märker. Fram till 1980 var trevåningshuset det vanligaste i Sverige. Det var billigast att bygga om inte

tomtpriset motiverade högre hus. Sedan 1980 byggs emellertid inga trevåningshus, det hus som decenniernas erfarenhet visat vara populärt. Det är inte förbjudet att bygga trevåningshus, men myndigheterna har föreskrivit att trevåningshus skall vara utrustade med hiss. Då ökar byggnadskostnaderna plötsligt med 100.000 kronor per lägenhet, och det som var det billigaste blir det dyraste...

Bostadsförmedling

Flertalet större kommuner driver en egen bostadsförmedling (några mindre kommuner har ansett det onödigt med en bostadsförmedling och låter fastighetsägarna själva svara för bostadsförmedlingen, ofta är den största fastighetsägaren ett kommunalt bolag eller en av kommunen kontrollerad stiftelse). Bostadsförmedlingen fungerar undermåligt på alla större orter, enligt bostadsförmedlingen själv beror det på att man inte får in tillräckligt med objekt, alltför många lägenheter går utanför bostadsförmedlingen. Många lägenheter går förvisso vid sidan av bostadsförmedlingen. Vilket är helt naturligt med tanke på det värde som en hyresrätt innebär i ett system med artificiellt låga hyror (det kallades "hyresreglering" förut, något som officiellt avskaffats, men som i praktiken bara fått ett nytt namn "bruksvärdereglering"). Men det arbete som bostadsförmedlingen gör idag borgar inte för att det skulle bli bättre om förmedlingen fick hand om *alla* lägenheter. De kommunala bostadsförmedlingarna tar inte betalt för sina tjänster, men trots det är det förbjudet att konkurrera med *den* kommunala bostadsförmedlingen genom att driva en egen förmedling av förstahandskontrakt på lägenheter. En organisation som är så svag att den måste skyddas med en monopolrätt trots att den helt finansieras med offentliga medel och inte tar något betalt för sina tjänster har bara i och med detta avslöjat sig som en katastrof i ineffektivitet.

Det finns privata hyresförmedlingar, men dessa får bara syssla med inackorderingsrum, andrahandsförhyrningar osv. Och de får dessutom bara ta betalt enligt en taxa som gör det ekonomiskt ointressant att ägna sig åt verksamheten. Därmed drar man till sig en rad skumraskfigurer som sysslar med ljusskygg verksamhet under täcknamnet hyresförmedling. Och många

Forts på sidan 5

På upptäcktsfärd i marknadsriket

Marknaden är ett unikt system, eftersom den bygger på icke-våld, frivilliga överenskommelser. Den som köper och den som säljer kommer överens, medan det i förlängningen av det socialistiska systemet ingår en våldsapparat som genomdriver det som planmyndigheterna bestämt. Sven Rydenfelt har skrivit en ny bok – utgiven på Contra förlag – som beskriver marknadsekonomin. I ett förkortat utdrag återges här Sven Rydenfelts diskussion om icke-våld som grunden för marknadsekonomin.

Bakom de värsta tänkbara hemsökelse och olyckor som kan drabba människan står alltid olika former av våld: krig, mord, rån, misshandel och våldtäkter.

I en fri marknad är våldet något väsensfrämmande. Marknaden bygger på icke-våld. Allt samarbete och alla transaktioner mellan producenter och konsument, mellan säljare och köpare, är frivilliga handlingar. Ingen säljare kan tvinga en köpare att köpa och ingen köpare kan tvinga en säljare att sälja. Först när man på frivillig väg kommit överens om villkoren-priset, kan ett byte – köp – komma till stånd. Och inget byte eller köp kommer till stånd, om inte båda parter upplever transaktionen som förmånlig.

Därför är en marknadstransaktion aldrig en fråga om ett nollsummespel som poker, där den enes vinst är lika med den andres förlust. Eftersom båda i en marknad tjänar på affären, blir summan alltid positiv, vilket i sin tur förklarar varför byten av varor och tjänster i alla kulturer är vanliga. En arbetsfördelning uppstår spontant, där t ex den skicklige jägaren, byter sitt villebråd mot husgeråd, kläder, hjälp med husbygge etc. Byten som båda parter har fördel av.

Men är det så säkert, menar någon, att en affär är till fördel för båda parter? Kan det inte vara så att ena parten blir lurad av

bedrägliga uppgifter och förespeglingar som andra parten ger?

Visst förekommer sådant, men mindre i en fri marknad än på andra mänskliga områden. I en marknad finns nämligen ett *inbyggt konsumentskydd*, byggt på det faktum att det ligger i säljarens intresse att köparen blir belåten med sitt köp, så belåten att han återkommer och gör fler köp. Om en bilförsäljare tjänar 5.000 kronor på en affär, tjänar han totalt 10.000 om köparen återkommer nästa gång han vill byta bil. Och 15.000 om han blir så nöjd att han återkommer två gånger.

Hur angelägen säljaren är att köparen skall bli belåten med sitt köp framgår av det faktum att en Volkswagen-bils olika komponenter – enligt annonser – genomgår sammanlagt 16 000 kvalitetskontroller, innan bilarna lämnar fabriken. Och en vanlig svensk trampcykel 1 400. Att det ligger i producentens intresse att göra en så bra vara, att köparen blir nöjd med sitt köp, så nöjd att han återkommer som kund, innebär en enorm trygghet för konsumenten. En trygghet gentemot vilken alla statliga konsumentinstitut väger fjärderlätt.

Våldsprincipen

Av alla argument till förmån för en fri marknad är frivilligheten, icke-våldet, det starkaste. Avsky för våldshandlingar,

framför allt krig, har i vår tid vuxit sig starkare än tidigare. Inte desto mindre finns det utbredda ideologier – den bruna och svarta fascismen såväl som den röda socialismen – som med våldets hjälp vill störta det bestående och på dess ruiner – fortfarande med våldets hjälp – bygga nya och som man tror bättre samhällen. Lenins ord "Varför ödsla med ord, när vi kan använda våld?" är talande. Man skulle också kunna erinra om general Franco, som under inbördeskriget 1936 förklarade

Sven Rydenfelt

sig beredd att – om så krävdes – arkebusera hälften av befolkningen i Spanien. Eller om Mao Tse-tung som 1963 förklarade att krig var nödvändiga för världskommunismens seger och att han i sådana krig var villig att offra trehundra miljoner människoliv. För den som bergfast tror sig äga nyckeln till ett framtida lyckorike, är tydligen inga offer för stora och Arthur Koestler har också påpekat att det individuella mordandet från rånares och dråpares sida under olika historiska skeden alltid varit kvantitativt försumbart i jämförelse med det kollektiva mordandet i olika frälsningslärorors namn. I kristen-

domens namn. I kommunismens namn. I nazismens namn.

Leksaker och våld

Avskyn för våld har tagit sig uttryck i förbud mot försäljning av krigsleksaker (från 1979) i vårt land, en avsky och ett förbud som dock inte hindrat oss att 1986 i ett svep sälja vapen till Indien för 8.400 miljoner kronor. Produktionen av vapen ger sysselsättning, och hänsynen till sysselsättningen väger tungt. Tyngre än all avsky.

Vår inställning är ambivalent – med avskyn blandar sig en fascination som tar sig uttryck i masskonsumtion av berättelse om skräck och våld i sagor, böcker, filmer och video. För många människor fyller denna konsumtion starka behov, behov som tydligen funnits alltid och överallt. Andra utan sådana behov (eller med undertryckta behov) känner avsky och yrkar på förbud mot detta fiktiva våld. Vetenskapsmännens syn på detta våld är delad. Somliga hävdar att upplevelser av "teoretiskt" våld hos människor med starka aggressioner kan utlösa praktiskt våld, en hypotes som styrker kravet på förbud.

Andra, t ex den berömde amerikanske barnpsykologen Bruno Bettelheim menar att barnens behov av skräck och våld i sagor och lekar är ett naturligt behov, vars tillfredsställande bidrar till barnens utveckling och mognad. Bettelheim vänder sig kraftigt emot tanken att staten via förbud skulle hindra denna process.

Bettelheims tes – och han tycks här ha majoriteten av psykologer med sig – talar för att makthavarna här, som i så många andra fall, borde hålla fingrarna i styr och avstå från att på grundval av obevisade teser och tyckanden lagstifta och reglera. I en fri marknad skulle då människornas starka behov av fiktivt våld tillfredsställas.

Det nödvändiga våldet

Även om en analys av marknaden som i första hand ett icke-våldssystem lätt blir en fredens och frivillighetens höga visa, får detta inte skymma det faktum att ett visst mått av våld är nödvändigt för en fri marknad. Ingen marknad kan nämligen fungera utan att en stat som i kraft av sitt våldsmonopol och sin maktapparat skapar lag och ordning i samhället och därmed ger medborgarna trygghet till liv och egendom.

En av de värsta olyckor som kan drabba

Marknadsekonomin bygger på frivillighet och icke-våld, i motsats till kommandoekonomier som socialism, som i slutänden förutsätter användning av våld.

ett samhälle är att statsapparaten till följd av krig eller andra katastrofer faller sönder och upphör att fungera. I den laglöshet och anarki som följer, tar banditer och mördare över med en fruktansvärd otrygghet för medborgarna som följd. Detta hände t ex i många länder i Europa under 1300-talet, när digerdödens härjningar – en tredjedel av befolkningen rycktes bort – slog sönder statsapparaten. I sen tid har samma öde drabbat bl a Uganda.

Det är mot denna bakgrund man får se Luthers och Hegels starkt positiva syn på den världsliga makten. Enligt dem är en förtryckarregim bättre än ingen regim, ingen statsmakt alls.

Trots sitt legala våldsmonopol och mer eller mindre stränga straffhot – dödsstraff, fängelse etc – kan makthavarna inte förhindra att en viss kriminell våldsutövning äger rum. Särskilt svårt har man att komma till rätta med välorganiserade gangsterlikor och maffior samt politisk terrorverksamhet. Det är mot denna bakgrund man får se den omvärdering av feodalismen som skett bland historikerna under senare tid. Medan man tidigare talade om den utsugning och det förtryck feodalherrarna – "rovridarna" – utövade gentemot sina underlydande bönder, menar man numera att flertalet av dessa frivilligt accepterade sin beroendeställning. Det låg i herrarnas intresse att med hjälp av sina väpnade styrkor skydda sina bönder mot rövare och för att få denna trygghet var bönderna villiga att betala en hel del.

Man skulle här också kunna erinra om vårt medeltida system med "gävtrålar", människor som frivilligt accepterade en ställning som trålar under någon storbonde eller herreman och gjorde detta därför att det gav dem en trygghet till liv och försörjning som de inte på annat sätt kunde få.

Sådana institutioner finner man alltid i samhällen med svag eller obefintlig statsmakt. För att få en viss trygghet till liv och egendom gav man sig frivilligt under någon storman, och var då villig att betala ett högt pris för det skydd man fick.

Demokrati och våld

Förtryck och utsugning har alltid funnits. Förekommer sådana former av maktmissbruk även i moderna demokratiska stater?

När man i en demokrati väljer sina politiska makthavare, kan detta sägas ske i en fri marknad, där säljarna av olika ideologier och program konkurrerar om köparnas-väljarnas gunst och dessa "betalar" med sina röster. I moderna demokratier har varje medborgare som uppnått en viss ålder – i vårt land f n 18 år – rätt att delta i valen med en röst.

Den politiska marknaden med fri konkurrens och fritt val gäller endast valen, och sedan det avgjorts vilket eller vilka partier som ska bilda regering och utöva den verkställande makten har marknadssystemet – utan våld – gjort sin tjänst. Makthavarna tar den statliga

maktapparaten med dess våldsmonopol i besittning och kan genomföra en politik som vinner stöd av en majoritet av riksdagens ledamöter. Även beslutet som stöds av knappast möjliga majoritet – såg 51 procent av rösterna mot 49 procent – anses ha tillkommit "i demokratisk ordning" och kan genomföras (löntagarfundsbeslutet 1983 togs med 50,9 mot 49,1 procent).

Eftersom de olika partierna representerar olika medborgargrupper – arbetare, bönder, tjänstemän, företagare – är det självklart, att varje grupp av väljare förväntar sig att deras parti – om det vunnit valet och fått bilda regering – i första hand ska tillgodose den egna väljargruppens intressen. Det normala är ju att partiet redan före valet utfäst sig att genomföra olika "reformer" av just denna innebörd.

Att en "reform" gynnar vissa grupper innebär ofta att den missgynnar andra. Vissa gruppers förmåner och privilegier får betalas av andra grupper. Även i demokratiska system finns det därför anledning tala om maktmissbruk, och enligt den engelske historikern Lord Acton är den enkla regeln här att all makt missbrukas och ju större makt, desto större maktmissbruk. Hans första regel skulle

kunna kompletteras med en annan som säger att världshistoriens alla maktmissbrukare förtryckt och utsugit andra grupper med det bästa samvete och övertygade inte bara om det rättvisa i politiken utan också om dess välsignelsebringande verkningar för samhället i stort.

Det finns här anledning erinra om de varningar gentemot ett sådant maktmissbruk – "faran av majoritetens oinskränkta övervalde" – som den franske samhällstänkaren Alexis de Tocqueville uttalade redan för 150 år. Som anhängare av demokratin var aristokraten Tocqueville en radikal person, och när han 1831 reste till Förenta staterna var det fråga om en pilgrimsresa till demokratin på den tiden Heliga Land.

En av grunderna för hans farhågor var amerikanernas aningslösa tro på majoritetens ofelbarhet, en övertygelse lika fast som den tidens monarkister var i sin tro på Konungens ofelbarhet: "Majoritetens moraliska välde grundar sig på övertygelsen att det större antalets intressen bör sättas framför det mindres. Majoriteten har i Förenta staterna ett omätligt inflytande. Följderna av detta tillstånd är bedrövliga och farliga för framtiden."

Tocqueville förblev i århundraden en

ropande röst i öknen. Först nu tycks tiden mogen för hans idéer och hans skrifter har börjat plockas fram från hyllorna. En och annan har börjat fatta att roten till mycket av vår tids onda ligger just i det majoritetsförtryck han varnade för, ett förtryck grundat i den populära övertygelsen om majoritetens ofelbarhet. I en minnesartikel med anledning av 150-årsjubileet av hans bok sammanfattade Lars Gustafsson hans demokratikritik sålunda: "Om majoritetsmakt i demokratiska nationer ska träda i stället för de makter som normalt förtrycker människorna betyder det ingenting annat än det gamla slaveriet under en ny mask".

Tocquevilles varningar har inte minst under de senaste 10-15 åren aktualiserats i den sk ekonomiska krisen. Som den moderna entreprenörteorin visat, har denna kris sina rötter i det förtryck och den utsugning – via stalliga regleringar och konfiskatoriska skatter – som den politiska majoriteten (aningslöst och med det bästa samvete) utsatt den produktiva minoriteten av människor med företagarbegåvning för, den minoritet som producerar välbästand och sysselsättning.

Sven Rydenfelt

rudebart's

Randall K. Hylkema

Återgiven med tillstånd av Reason magazine, 2716 Ocean Park Blvd, Suite 1062, Santa Monica, CA 90405, USA. \$ 32 per år.

SVERIGE-NYTT

Contra notisavdelning har sammanställts av Carl G Holm. Den innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är sammanfattningar av originalkällan, för såvitt inte annat markerats med citationstecken.

Nya knep för att få jobb åt polisen

I Linköping har polisen gått ut i en kampanj för att samla in anonyma tips på sådant som verkar "misstänkt". På ett särskilt telefonnummer tas tipsen emot och polisen garanterar fullständig anonymitet för den som t ex vill trakassera någon fiende genom en obefogad anmälan. Naturligtvis är det i bästa välmening som polisen erbjuder denna service, den kan ju inte minst bidra med spännande utredningsuppdrag för en undersysselsatt poliskår.

Kommunistiska affärer

I Finland har kommunistpartiet spelat bort partikassan på dåliga aktiespekulationer. I Sverige skall man inte vara sämre än sina bröder i öster. Det är Förbundet Sverige-Sovjetunionen som förlorat 1,5 miljoner kronor på att ordna en turné för en rysk statscirkus förra sommaren. Ledaren för Förbundet har efter dessa vidlyftigheter ersatts med en mer pålitlig kamrat, Lennart Protta. Protta är tidigare mest känd för att handgripligt ha gett sig på avhopparen Valentin Agapov, när denne demonstrerade vid ett annat Sovjet-arrangemang på Skansen häromåret.

Liberala tankar inom socialdemokraterna

Alla socialdemokrater är inte lika ideologiskt inskränkta som utbildningsminister Bengt Göransson när det gäller att utnyttja nya media för att vidga gränserna för det fria ordet. Flera lokala partiorganisationer vill ta lärdom av socialdemokraternas misslyckande med närradion; många års ideologiskt motstånd mot närradioidén gjorde att socialdemokraterna kom långt, långt efter när det gällde detta nya medium.

I Borås hänvisar man direkt till de negativa erfarenheterna från närradion när diverse organisationer som står socialdemokraterna nära går in i kabel-TV tillsammans med bl a Handelskammaren och SAF! I Danmark har socialdemokraterna, som vi tidigare kunnat berätta i *Contra*, satsat stort på lokal TV.

Två miljarder kastas bort varje år...

Nu har även Pris- och Kartellnämnden (SPK) tittat på effekterna av den svenska politiken för textil- och konfektionsindustrin. SPKs slutsats är att de svenska restriktionerna för tekopolitiken leder till att priserna är mellan 4 och 12 procent för höga. Svenska konsumenter skulle spara 2 miljarder om året om det inte fanns några restriktioner på teko-handeln. Effekten på sysselsättningen i Sverige skulle vara minimal om tekorestriktionerna avskaffades. Svenska tekoföretag konkurrerar inte med lågprisimport från Asien och Sydamerika. Däremot skulle lågprisländer som har handelsavtal med Sverige (t ex Portugal) förlora, medan fattiga u-länder skulle vinna. Liksom svenska konsumenter. Men regeringen föredrar att fortsätta

att årligen slösa bort 2 miljarder kronor från folkhushållet.

Släng ut invandrarna! Beröva dem rösträtten!

Det är LO-Tidningens chefredaktör Elon Johansson som går ut med de kraven. Det kanske skall tilläggas att han framför dessa krav i form av stöd till "kanakerna" på Nya Kaledonien. Deras politiska organisation har utöver de här i rubriken angivna kraven också engagerat sig i politiska terroråd.

Regressiv skatt

Många klagar på den hårda progressiviteten i inkomstbeskattningen. Men det finns också skatter som är regressiva, dvs skatter som slår hårdare på låginkomstagarna. Det gäller de indirekta skatterna. De som inte har så stora inkomster gör av med hela inkomsten och får betala mycket skatt, medan de som har större inkomster sparar mer och också förbrukar en hel del av pengarna på sådant som inte är skattepliktigt (t ex utlandsresor som inte är belagda med charterskatt). Siffror som man tagit fram inom en pågående utredning visar att de tio procenten av svenska folket som har de lägsta inkomsterna betalar 22,3 procent av den inkomsten i indirekta skat-

ter, medan de tio procent som har de största inkomsterna klarar sig undan med 15,0 procent. I de här skatterna ingår momsens och då även momsens på mat. Den utgör 2,8 procent av inkomsten för höginkomstgruppen, men hela 6,5 procent för låginkomsttagargruppen. Om man sänkte matmomsen skulle det ändå i kronor bli de "rika" som fick den största skattesänkningen. Om man vill stödja de som har låga inkomster finns det betydligt bättre metoder än att sänka skatterna för alla.

Högervindar bland Stockholmsstudenter

Resultatet av årets kärval vid Stockholms universitet innebar en borgerlig framgång. Det borgerliga kärpartiet Borgerliga Studenter Opposition 68 (BS-O'68) går framåt två mandat, medan vpk och socialdemokraterna vardera går tillbaka ett mandat. BS-O'68 blir därmed det största kärpartiet.

De borgerligas framgång räcker dock inte till egen majoritet. Tillsammans når de borgerliga kärpartierna upp till 18 mandat, medan socialisterna får 20 mandat. Vågmästare blir missnöjespartiet *Envoys Asså Liksom Vetu ValSorgeliga Bossar Ju* som fick tre mandat. Som namnet antyder är det fråga om ett högst studentkost parti. Till valfrågorna hör billigare öl i studentpuben...

Envoys kommer sannolikt att stödja det parti som lovar mest pengar till festverksamheten.

Hyresgästpampar i villa

Hyresgästernas Riksförbund har framgångsrikt genomdrivit lagstiftning som gör att det kan "förhandla" om hyrorna även för dem som inte är med och t o m i många fall där majoriteten av hyresgästerna inte vill ha med organisationen att skaffa. Från många fastighetsägare har man lyckats genomdriva satsningar på "fritidsaktiviteter", som förbundet ordnar själv. Den satsningen har man fått igenom genom att gå med på rejälla hyreshöjningar. Det är naturligtvis många hyresgäster som betackar sig för den typen av verksamhet, men som ändå tvingas vara med och betala.

Organisationen brukar slå vakt om de s k "allmännyttiga" bostadsföretagen, dvs kommunalt kontrollerade företag som får speciella statliga subventioner så att de kan

skötas som förläningar av politiskt utsedda personer, som naturligtvis långt ifrån är de bästa när det gäller att organisera fastighetsförvaltning och därför behöver subventionerna som ett "handikapp" för att hyrorna inte skall rasa iväg alltför mycket över de privata hyresvärdarnas.

Organisationen är en del av den socialdemokratiska maktapparaten. Den kallar sig gärna för "rörelse", men det är inte mycket bevänt med den rörelsen, något som Bim Enström i Expressen nu ger belägg för. Av de tjugofem högsta topparna inom Hyresgästernas Riksförbund bor tio i villa och sex i bostadsrätt. De kan alltså inte själva vara med i organisationen. Av de nio som bor i hyreslägenhet är det bara tre som bor i en "allmännyttig" lägenhet.

Sparnit och rättssäkerhet

För att spara pengar har det införts en lag som i mycket speciella fall skall kunna användas för att hindra att ett mål tas upp till hovrätten för prövning. Lagen är i första hand avsedd för bagatellmål, men Svea hovrätt försökte häromåret använda den också beträffande ett mycket stort mål där den åtalade i tingsrätten dömts till ett långvarigt fängelsestraff (18 månader). Högsta domstolen konstaterade att Svea hovrätt gjort sig skyldig till grovt rättegångsfel och målet återförvisades till hovrätten som fick lov att ta upp ny förhandling.

Sämre gick det för en man i Göteborg, som vägrades prövning i Hovrätten för Västra Sverige av ett ärende där han dömts till 600 kronor i böter. Mannen gick vidare till Europadomstolen och den har nu fällt Sverige för brott mot konventionen om de mänskliga rättigheterna, som dels föreskriver att en tilltalad skall få sin sak prövad i en muntlig rättegång, dels föreskriver att den som fällt skall kunna överklaga domen.

Rättssäkerhet...

En av grunderna för vårt lands rättsskipning är att det skall fyllas till ansvar bara om det finns övertygande bevisning. Råder tveksamhet skall det bli friande dom. Det är sällan någon utomstående får inblick i hur resonemanget går i nämnden. Därför var det både värdefullt och skrämmande att läsa intervjuer med nämndemännen i det uppmärksammade

"styckmordsmålet" första omgång, de intervjuer som så småningom ledde till en ny rättegång. Vi fick svart på vitt att de politiskt utsedda nämndemännen inte bryr sig om grundprinciperna för svensk rättsskipning.

Här några citat från personer som röstade för fällande dom:

"Är du övertygad om att de är skyldiga nu? -Ja, det måste jag ändå säga. Men det kan ju hända att jag har fel. Man vet ju aldrig. Vi var ju inte eniga." (Ingrid Davidsson, cp)

"Visst, det är klart att de utförde styckningen. Den var inte normalt utförd. De måste också ha dödat henne. Vi vet inte hur, men de har gjort det...Att döma en människa till mord. Det är ju hemskt när åklagaren inte har riktiga bevis inte." (Birger Persson, s)

"Är du övertygad om att läkarna är skyldiga? -Det är så mycket som pekar åt det hållet. Men det är klart, det finns ju inga direkt påtagliga bevis för det." (Hans Jonsson, m)

Tre av de fem som uttalade sig för fällande dom har alltså i klartext sagt att de egentligen skulle ha röstat för friande om de följt lagen...

Det är mycket möjligt att läkarna är skyldiga. Det är mycket möjligt att full bevisning läggs fram i den nya rättegången. Men helt klart är att tre nämndemän har avslöjat hur dåligt ställt det är med rättssäkerheten i Sverige.

Hotell- och restaurangfacket

Det förekommer både det ena och det andra inom fackförbunden. Hotell- och Restauranganställdas förbund (som tillhör LO) fick nyligen ny ordförande. Denne berättade, som en liten förpostfäktning inför omröstningen om ny ordförande, att förförre ordföranden beslagits med att ha förskingrat pengar från förbundet i samband med för yviga reseräkningar. I detta fackförbund passade det att använda sig av det inträffade för att komma åt en medarbetare - ja t o m tidigare ordförande - som förlorat nuvarande lednings förtroende. I andra fall har locket lagts på. Ett flagrant fall inom Kommunalarbetareförbundet nyligen blev aldrig föremål för polisutredning, eftersom förbundet avstod från att göra anmälan till polisen om oegentligheterna.

UTLANDS-NYTT

Järnvägar i Japan

De japanska järnvägarna har gått med förlust sedan 1963. Skulderna hade rasat i höjden och uppgick till 1.500 miljarder kronor – mer än hela Sveriges bruttonationalprodukt. Bara sex av 245 linjer gick med vinst 1986.

Våren 1987 slogs de japanska statsjärnvägarna sönder i sju olika bolag. Och hela verksamheten privatiserades. För första gången på tjugofem år har nu verksamheten börjat gå med vinst! Den sammanlagda vinsten väntas nu nå 7 miljarder kronor! Dithän har man nått genom en målmedveten satsning på rationaliseringar och personalnedskärningar. Och visst är biljettpiserna höga. Men det är ju de som åker med järnvägen och skickar gods med den som bör betala, inte skattebetalare som inte har någon nytta av järnvägen.

Porren minskade brottsligheten

1969 släpptes pornografin fri i Danmark och landet har sedan skaffat sig ett grundmurat rykte som ett världsentrum för pornografi. Som i så många andra fall leder ökad frihet till att problem som var stora blir mindre. Kriminologen och porrforskaren Bert Kutchinsky berättar i en analyserande (ekonomisk) artikel i Dagens Industri (jo, porr är naturligtvis något som det går att göra affärer i, och då skriver affärstidningarna om det...) att antalet anmälda sexualbrott i Danmark minskade från cirka 5 000 per år när pornografi var straffbart till mellan 2 000 och 2 500 för närvarande.

Ceasescu satsar stort

Rumänien var under förra seklet en kornbod för Europa och hade så rika oljetillgångar att det var ett av de viktigaste målen för Hitlers arméer. Idag har det forna välståndet förbytt till fattigdom och misär. Livsmedelsransonering råder på de flesta varor och energibristen är så svår att man drivit ner innetemperaturerna på vintern under 10 grader. Privatbilism är naturligtvis inte att tänka på.

Men till somligt finns det pengar. För närvarande byggs ett nytt presidentpalats

och ett nytt pampigt centrum för Bukarest. Kostnaderna uppskattas till inemot åtta miljarder kronor – i ett land som inte har mat för dagen. Bara presidentpalatset upptar en yta som är fyra gånger så stort som Louvren i Paris. För att ge det rätta pampiga intrycket byggs det på en konstgjord kulle. Man har t o m resonerat om att leda om Donau för att ge det nya presidentpalatset ytterligare pampig inramning. Floden skulle behöva ledas om en sträcka på femton mil.

(Ljus i Öster)

Finland ännu inte fritt från "finlandisering"

Under senare år har Finland visat upp en alltmer självständig hållning gentemot Sovjet. Rapporterna om underkastelse under sovjetiska krav kommer allmer sällan. Många internationella bedömare menar att Sverige idag är mer finlandiserat än Finland.

Men fortfarande förekommer en del märkligheter i Finland. Den finska skyddskåren spelade en viktig militär roll i republiken från frihetskriget 1917 fram till 1944 då kåren upplöstes efter slutet på fortsättningskriget med Sovjet.

När en kommitté för ett par år sedan bildades för att resa en staty över skyddskåristerna ledde det till sovjetiska protester. Skyddskåren hade ju grundats i samband med att de röda förlorade frihets- och inbördeskriget. Dåvarande justitieminister Christoffer Taxell fick i riksdagens talarstol konstatera att det inte egentligen var en statlig angelägenhet att ta upp en privat staty, eftersom statyn inte stred mot fredsfördraget med Sovjet!! Men ordföranden i Helsingfors stadsstyrelse Antti Viinikka ville inte ha statyn i sin stad. Helsingfors, landets huvudstad, borde i alla avseenden stödja landets utrikespolitik. Statyn borde placeras i en mer oförarglig ort, gärna i Österbotten, centrum för frihetsrörelsen 1917-1918 och långt från Helsingfors. Efter ett par års diskussioner hamnar nu statyn i den österbotniska staden Seinäjoki. Stadsstyrelsen i Seinäjoki godkände först statyn med röstsiffrorna 8-3. Minoriteten (vänstern) motsatte sig att statyn skulle få resas på av staden ägd mark. Men när det blev tal om

att anslå 120 000 mark till att ordna planteringar och belysning i anslutning till statyn så trollades ärendet bort från stadsfullmäktige. Det blev inga pengar.

Trots detta kommer statyn nu äntligen inom kort att avtäckas. Den har skapats av professor Pentti Papinahos i Kuopio.

Som en kontrast till den upprörda diskussionen om statyn i Seinäjoki var det inte några problem för Förbundet Finland-Sovjetunionen att resa en tre meter hög staty på en begravningsplats för ryska soldater i närheten av Lahtis.

(Vasabladet)

Dukakis for President?

De amerikanska opinionsundersökningarna pekar på en seger för Michael Dukakis. Även om valkampanjen ju ännu inte börjat på allvar, så än är inte slaget förlorat för George Bush.

Skulle Dukakis bli en bra president? Hans kampanjstab arbetar för att övertyga det amerikanska folket om det. Och man pekar då på de framgångar som Dukakis uppnått i sin hemstat Massachusetts. Han har effektiviserat delstatsadministrationen och uppnått en imponerande ekonomisk tillväxt... Men är det så att en guvernör kan nämnvärt påverka den ekonomiska tillväxten i sin delstat? Nej, knappast. Det är helt andra faktorer som ligger bakom framgångarna i Massachusetts, framförallt framväxten av en dynamisk elektronikindustri kring de (i stor utsträckning privatfinansierade) högskolorna i Bostonområdet. Samma effekt som märks i närheten av Stanford University mellan San Francisco och Silicon Valley.

När det gäller effektiviteten i delstatsadministrationen är argumentationen slående lik den som fördes av Jimmy Carter en gång. Han hänvisade till ekonomiska framgångar hemma i Georgia och till att han ryckt upp delstatens administration. Det hjälpte honom inte att bli en bra president.

Michael Dukakis har ytterligare en svag punkt, där han har stora likheter med Jimmy Carter. Han har ingen utrikespolitisk erfarenhet, vilket är betänkligt med tanke på att valet gäller ledarskapet för supermakten nummer 1 och hela den fria världen. När det gäller konkreta ställningstaganden bådär de heller inte gott. Dukakis har i mångt och mycket gett uttryck för isolationistiska uppfattningar,

som skulle föra USA tillbaka till en defensiv position. Han har motsatt sig amerikanska engagemang i Libyen, Grenada och Persiska Viken. Han har t o m vägrat Massachusetts eget nationalgarde att genomföra övningar i Centralamerika och han har varit mycket kritisk mot det strategiska försvarsinitiativet, SDI. USA under Dukakis skulle bli ett svagare land.

Högerseger i Nya Sydwailes

Högern styr nu praktiskt taget hela Australiens östkust, efter en seger i delstatsvalen i Nya Sydwailes.

Nya Sydwailes är Australiens folkrikaste delstat, med Sydney som huvudstad. I norr gränsar delstaten till Queensland, som redan tidigare styrs av en högerregering. I Queensland är det nationalistpartiet (en motsvarighet till moderaterna) som har makten, i Nya Sydwailes är det liberalerna (motsvarighet till Folkpartiet, men längre till höger).

En viktig fråga i valkampanjen var inställningen till rätten att bära vapen. Den tidigare delstatspremiärministern och socialisten Barrie Unsworth förklarade att vapeninnehav var olagligt och krävde att alla automatvapen skulle lämnas in – han utlovade dock straffrihet för dem som gjorde det inom viss tid. En av de första åtgärderna som den nye liberale premiärministern Nick Greiner gjorde var att upphäva den lag som gjorde vapeninnehav olagligt. De som redan lämnat in sina vapen till polisen inbjöds att komma och hämta tillbaka dem. Man beräknar att 3 miljoner australiensare har egna vapen.

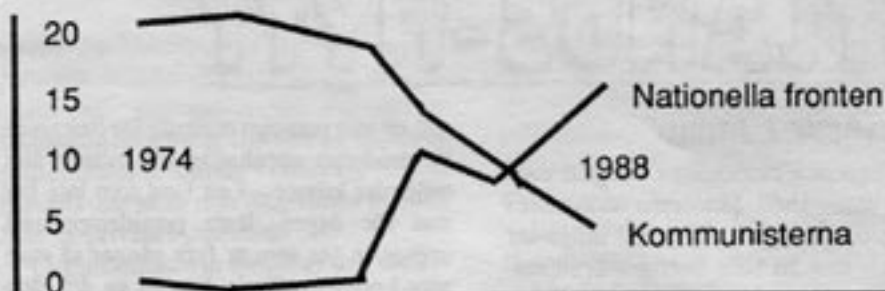
Rune Westin

KGB försökte ta över bank

Susan och Martin Tolchin har nyligen gett ut en bok som heter *Buying into America* (Times Books). Den handlar om hur utländska kapitalintressen köper upp amerikanska företag (svenska företag finns naturligtvis med på ett hörn). Vad som bör särskilt uppmärksammas är hur boken beskriver sovjetiska KGBs försök att köpa upp ett par mindre banker i USAs centrum för högteknologi, Silicon Valley.

Flyktingproblemet växer

I Sydostasien finns nu 40 000 flyktingar från Vietnam. Det har blivit allt svårare för dessa att få tillstånd att flytta till något västland. Och länderna dit de kommit –

Hongkong, Malaysia och Thailand – är inte beredda att låta flyktingarna bosätta sig i det egna landet. Det finns flyktingar som varit inspärrade i läger i mer än fem år! Bara i år har 14 000 vietnameser flytt från den kommunistiska diktaturen.

Under de första åren efter kommunisternas maktövertagande accepterade många länder i Väst flyktingar och flera hundra tusen människor fick ett nytt hemland. Men det har gått allt trögare att finna en fristad för vietnameserna under senare år.

Le Pen till höger eller vänster?

Så fort ett ord sägs om fransk politik presenteras Jean-Marie Le Pen som den som står längst ut till höger. Han försöker ibland själv göra anspråk på beteckningen höger, men hans politik är vad man skulle kunna beskriva som extremt kollektivistisk – han vill dra alla utlänningar över en kam och skicka "hem" dem. Ayn Rand har

i en skrift beskrivit rasismen som den lägsta formen av kollektivism – och få kan väl sägas ha representerat mer utpräglade "högeråsikter" än Ayn Rand.

Är Le Pen den högerman han betecknas som borde det ju gå att belägga det genom att titta på varifrån han rekryterar sina anhängare. Gör man sig det besväret blir svaret inte entydigt. Le Pens villjare kan nämligen delas in i tre nästan lika stora grupper: 1) de som röstat borgerligt 2) de som röstat socialistiskt (företrädesvis med kommunisterna) 3) de som inte röstat alls. I presidentvalet uppskattas visserligen nästan hälften av Le Pen-väljarna ha röstat på Chirac i andra valomgången, men den andra hälften röstade antingen på Mitterand eller avstod från att rösta.

Vad man möjligen kan hävda är att andelen extremister är konstant i den franska väljarkåren. Kommunistpartiets andel av väljarna har sjunkit drastiskt, samtidigt som Nationella fronten har växt sig relativt stark. Deras gemensamma tal har hållit sig ganska konstant mellan 20 och 25 procent.

Opinion för ett fritt Kina

Jan Simonsen är generalsekreterare i Den Norske Komite for Ett Fritt Kina, en organisation vars motsvarighet inte finns i Sverige. Ingar Holst har intervjuat Jan Simonsen, som berättar hur man arbetar för att närma Norge till Republiken Kina (Taiwan) och för att ta tillvara kinesiska invandrares intressen i Norge.

Norske Komite for Ett Fritt Kina är med tre och ett halvt års ålder lyckligt oetablerad i organisationsfloran. Kommittén drivs med hjälp av idealism, symboliserad av kaffekannen som praktiskt nog är placerad ovanpå persondatorn. Kommittén arbetade från början inom trånga ramar både lokalmässigt och ekonomiskt. Det gör den fortfarande, försäkras tillträdande generalsekreteraren Jan Simonsen. Han tar emot i ett lånat kontor på ett rum. Simonsen har i hela sitt politiska liv varit aktiv i den miljö där kommittén uppstod, och hans engagemang är enligt honom själv en logisk följd av verksamheten inom Norsk-Vietnamesisk Forening, där han tidigare hade förtroendeuppdrag. Efter Saigons fall 1975 fick Norsk-Vietnamesisk Forening andra funktioner, bl a när det gällde familjeåterföreningsfall. Simonsen menar att hans kampglöd nu får bättre utlopp i den nuvarande uppgiften som generalsekreterare i Den Norske Komite for Ett Fritt Kina. Sedan kommittén startades 1984 har han delat sin tid mellan uppdrag och plikter i rikspolitiken och en krävande insats i kommitténs anda. Simonsen skall fungera som kommitténs generalsekreterare under de kommande två åren. Han svarar så här på frågan om han är nöjd med de resultat som kommittén har uppnått hittills:

–Inte alls. Vi har ställt upp alltför höga mål. Kommittén skall arbeta för att Norge "helt erkänner Republiken Kina som den enda legitima statsbildning som är representativ för det kinesiska folket", som det står i stadgarna. Och även om vi har haft en viss framgång på det organisatoriska planet, så har det bara minimalt inverkat på de mål kommittén arbetar för. Jag tänker

först och främst på situationen för de mänskliga rättigheterna i Kommunist-Kina, som allvarligt försämrats sedan upproret i Shanghai i början av förra året. Det kändes också bittert att få avslag på vår ansökan till utrikesdepartementet om ekonomiskt stöd till upplysningsarbete om bristen på mänskliga rättigheter i Kommunist-Kina. Vi hade ansökt om 40.000 kronor från departementets disponibla medel under innevarande budgetår, en helt obetydlig summa, som emellertid om den hade beviljats, hade inneburit stora möjligheter att sprida vårt informationsmaterial. Det är bara att konstatera att norska utrikesdepartementet inte är särskilt intresserat av de mänskliga rättigheterna bakom bamburidån.

Så arbetar man för ett fritt Kina

Vilka är kommitténs löpande aktiviteter?

–Vi är i full färd med en översättning av utlänningslagen till kinesiska, samt en kinesiskspråkig text som innehåller diverse information om norsk juridik och processrätt. I första omgången kommer detta att ingå i ett häfte som planeras till våren. Det riktar sig till kineser som kommer till Norge från Kommunist-Kina. Vi vill informera dem om de praktiska möjligheter de har – om de så skulle önska – att flytta till provinsen Taiwan när de skall återvända till sitt hemland. Idag upplever vi att många är osäkra och saknar kunskap om utlänningsrättigheter i Norge, något som ofta hindrar avhopp till Taiwan. Det vill vi göra något åt. Vårt huvudproblem

nu är att vi inte har pengar att distribuera materialet, även om översättningen och tryckningen utförs gratis. Vi arbetar också med studier av tibetanska oppositionsgrupper. Det gör vi kontinuerligt. Sedan Kommunist-Kinas "Anschluss" 1951 har dessa gruppers ställning blivit en intressant indikator på var gränsen går för oppositionen i Kina för tillfället.

Du talar om det kommunistiska Anslutningen, räknar inte också Republiken Kina Tibet som en provins?

–Ingen av de två kinesiska statsbildningarna har någonsin räknat Tibet som en kinesisk provins. Bägge betraktar Tibet som ett "självstyrande område". Skillnaden består i att fram till 1951 var detta självstyre i huvudsak en realitet.

Antalet politiska fångar ökar

De norska myndigheterna uppträder inte konsekvent mot regimen i Peking?

–Nej, och det har flera orsaker. Norska myndigheter blir systematiskt förförda av folkrepublikens utsända, de som har förförelse till yrke. De tycks ha en lätt uppgift. Norge har under en rad år tagit emot besök på viceministernivå från folkrepubliken. Oljeinstallationerna i Nordsjön har varit ett populärt besöksmål. Det är en följd av det norsk-kinesiska samarbetet på oljeletningsområdet. Ett samarbete som nu tycks ha utvecklats till en permanent företeelse. Det verkar som om alla utländska statstjänstemän på besök utnyttjar den traditionella norska naiviteten, bristen på regionala politiska kunskaper och bristande initiativkraft. Kommunist-Kina har aldrig någonsin kritiserats av norska myndigheter för avsaknaden av mänskliga rättigheter. Antalet politiska fångar ökar från år till år. Enligt officiella fastlandskinesiska uppgifter greps första halvåret 1986 949 personer där myndigheterna själva medgav att gripandena var olagliga. (*China Daily* den 19 september 1986). Det var en fördubbling jämfört med året innan. Nyhetsbyrån *Xinhua* säger att "kontrarevolutionär verksamhet" svarade för 0,5 procent av alla rättegångar 1982, vilket innebär 450 politiska rättegångar det året (*Beijing Review* den 6 juni 1983). Enligt Amnestys Kina-rapport för 1984 utgör de politiska fångarna mellan två och tre procent av fångelsernas interner. Detta tyder på att rättsskyddet för dessa är svagare än för övriga åtalade. Observera att detta är officiella siffror. De omfattar inte

Jan Simonsen är inte bara generalsekreterare i Den Norske Komité for Ett Fritt Kina. Han är också sekreterare i Fremskrittspartiets Stortingsgrupp

"Laojiao"-fångar. Troligen visar de bara toppen av ett isberg. Det är mycket svårt att bedöma det verkliga antalet politiska fångar. Den högsta siffran vi sett är fem miljoner. Den siffran inkluderar då också "Laojiao"-fångar. Fångarna finns i allt från öppnare anstalter med tillfredsställande livsmedelsförsörjning som rena koncentrationsläger där tortyr tillhör ordningen för dagen. Den som vill sätta sig in i detta hänvisas till standardverken: *Alive in the Bitter Sea* av Fox Butterfield (ISBN 0-340-33915-2) och *Seeds of Fire - Chinese Voices of Conscience* av Geremie Barme och John Minford (ISBN 962-7010-26-X). Även om det råder osäkerhet om det totala antalet politiska fångar råder ingen oenighet om att antalet är stort. Det understiger sannolikt inte en miljon och överstiger sannolikt åtta miljoner. En osäker uppdelning regionsvis pekar på 600 000 politiska fångar i Qinghai-provinsen, 500 000 i Heilongjiang-provinsen och flera hundra tusen på ön Hainan. Det är särskilt svårt att ange exakta siffror på ön Hainan på grund av de stora truppkoncentrationerna där. Fångläger och militärläger är placerade bredvid varandra. Utlänningar som besökt området har haft svårt att skilja straffbrigader från vanliga brigader. Skillnaderna mellan de två grupperna är inte så stora som man skulle kunna tro, rent materiellt. Dessutom vet vi att

många sitter i läger i Inre Mongoliet, men där känner vi inte alls till storeleksordningen. Vi har fått veta att man under de senaste åren har börjat tömma och sanera lägren på Hainan. Jag antar att det sker med anledning av oljeindustrins utveckling. Men vi vet inte om det bara betyder att fångarna omplaceras till det inre av landet. Kanske inte. I så fall skulle det paradoxalt nog finnas vissa positiva biverkningar av oljesamarbetet med Väst och det faktum att utlänningar i ökad utsträckning befinner sig på Hainan.

Kan Du berätta om situationen för de politiska fångarna i Kommunism-Kina?

–Ja. Vi kan dela upp den politiska straffskalan i fyra nivåer. Vi har statsfångelserna (zhuanlao), som ligger direkt under den centrala regeringen. Förhållandena kan variera starkt från institution till institution. En del har t o m förevisats för pressen! Så har vi statskollektiven (guoying nongchang) och Laogai-lägren. Det är en form av straff där de dömda inte stängs in i en cell dygnet om, utan måste delta i viss tyngre produktion och kroppsarbete. Sedan finns Laojiao och ett otal administrativa styrmedel, som tvångsflyttning eller tvångskommendering. Personer som döms till laojiao har formellt sett inte dömts, de är bara "tillrättavisade" eller "kritiserade", och de får varken rättegång med försvarare eller

ingen formell möjlighet att försvara sig mot offentlig kritik inför en - ens tekniskt sett - oavhängig instans. Straffet består för det första i att personen skiljs från sin make, sin familj och sina släktingar. Vi vet att det i många fall även är så att den ene inte får veta var den andre är, och de kan därför inte ens brevväxla eller hitta varandra om någon skulle bli benådad. För det andra råder alltid brist på livsmedel i laojiao. Den sätter sin prägel på hela fastlands-Kina, men drabbar speciellt hårt dem som förvisats till öde områden under laojiao. De är formellt sett ansvariga för sin egen försörjning, samtidigt som de i praktiken förnekas alla sociala rättigheter. Under nödår kan man faktiskt räkna med att förhållandena för dem som befinner sig i laogai-läger är bättre än för dem som förflyttats under hänvisning till laojiao. Detta eftersom laogai-lägren sorterar direkt under den centrala statsapparaten och därmed får matransoner sig tilldelade.

Men på Taiwan då?

Hur är det då för politiskt oliktänkande på Taiwan?

–Vi är optimistiska och fulla av hopp för Kinas framtid när det gäller Taiwan. Vi ser många positiva tecken på att utvecklingen av Taiwan går i rätt riktning. Undantagslagarna från 1940-talet upphävdes förra sommaren och demokratisering-

sprocessen är i full gång. Demokratin ser ut att utveckla sig tillfredsställande för provinsen Taiwan. Det återstår emellertid ett problem, hur man skall praktiskt gå till väga för att välja Republiken Kinas nationalförsamling. Eftersom regeringen i Taipei gör anspråk på suveränitet över alla 28 provinserna och de två självstyrande områdena på fastlandet är det bara en minoritet av platserna i nationalförsamlingen som väljs av kineserna på Taiwan. De andra provinserna representeras av dem som valdes 1949, eftersom det sedan dess inte har hållits några fria val på fastlandet. Problemet är att eftersom Republiken Kina inte de facto behärskar några andra delar av landet än provinsen Taiwan och några mindre öar, blir centralregeringens och provinsregeringens jurisdiktion geografiskt avgränsade på samma sätt. Det är både ett konstitutionellt och ett praktiskt problem. Den politiska oppositionen på Taiwan har sin grund i diskussionen kring arbetsfördelningen mellan centralregeringen och provinsregeringen. Nu när undantagslagen har upphävts deltar partier med vitt skilda synpunkter på denna fråga i debatten. Sett från Europa skulle det kanske uppfattas som naturligt att centralregeringen trädde något i bakgrunden. Kanske förvandlas till en konstitutionell angelägenhet, ungefär som vårt kungahus, medan den reella politiska makten flyttades till provinsregeringen. Många kineser har emellertid en annan syn på frågan.

Den norska Kommitténs arbete

Vad kommer Den Norske Komite for Ett Fritt Kina att speciellt inrikta sig på det här året?

—I första hand det formaliserade samarbetet på oljeletningsområdet mellan statliga norska företag och Kommunist-Kina. Detta samarbete är olyckligt, sett mot bakgrund av våra ansträngningar att hindra teknologiöverföring till andra kommunistiska länder. Det sätter också handelsbojkotten mot Sydafrika i en märklig belysning. För den oinvidde kan det se ut som om diktaturens politiska färg är avgörande. Här vill jag framhålla att jag inte går in för handelsbojkott av Folkrepubliken Kina. Jag är anhängare av frihandel och tar avstånd från bojkott av principiella skäl. Av hitills föga kända förhållanden vill vi rikta sökarljuset mot att folkrepubliken utnyttjar kinesiska emigrantmiljöer runt om i världen – också i Norge – för att

exportera sin sociala struktur. Det förekom redan på 1960-talet att avmönstrade sjömän som fick uppehållstillstånd i Norge underkastades folkrepublikens krav på obligatoriska politiska möten och att var och en underordnades en "cell-ledare". Från slutet av 1970-talet ökade antalet lagliga utvandrare från folkrepubliken. De underkastades också i stor utsträckning en liknande politisk disciplin, även om de enligt vår rättsuppfattning naturligtvis på inget sätt är underkastade kinesisk rättskipning. Kineserna känner inte till detta förhållande. Det har med en människosyn som fostrats i skärningspunkten mellan det totalitära och det feodala att göra. Nämligen att individen är statens egendom. Denna inställning kan knappast utplånas, tyvärr... Grunden till att folkrepubliken kan utöva denna form av kontroll to m över Hongkong-kineserna är att de ofta har nära släktingar som bor på fastlandet. Detta kan utnyttjas som påtryckningsmedel. Plikten att underkasta sig hemlandets politiska system också i utlandet gäller såväl lagliga emigranter, stipendiater, privata studenter och gästforskare. Dessa grupper, och särskilt då studenter, kallas till politiska möten på ambassaderna. Bland utbytesstudenterna utses fortfarande "ling-dao-ren" (cell-ledare). Jag tror att det finns sådana på varenda högre utbildningsanstalt i Väst där det finns studenter från folkrepubliken Kina. Som jag nämnt planerar vi en flygbladsaktion till våren, som kommer att rikta sig till dem vi känner till. Denna aktion kostar en del och är beroende av om vi får fram pengarna. Som andra huvuduppgift under 1988 kommer vi att rikta sökarljuset mot Norges faktiska uppfattning av folkrätten.

Vad menar Du?

—Norska myndigheter följer en fast principiell tolkning av folkrätten när det gäller erkännande av andra stater, men går både gärna och ofta på kontrakurs mot tidigare riktlinjer. När det gäller förhållandet till Republiken Kina har utrikesdepartementet flera gånger ingripit mot privata tillställningar för att hindra användningen av nationalflaggan. Detta skedde senast förra sommaren då Hotel Sheraton i Sandvika efter hänvändelse från folkrepublikens ambassad genom norska utrikesdepartementet anmodades att inte använda Republiken Kinas flagga i anslutning till ett besök av en kinesisk delegation från Taiwan.

Samma sak gäller regelmässigt i anslutning till Norway Cup. Låt mig dra en folkrättslig parallell. Varken kurderna eller palestinierna råkar ut för förbud att använda sina flaggor, även om vi inte erkänner dessa länder med utgångspunkt från vår tolkning av folkrätten. Jag kan ge ett konkret exempel. Hösten 1987 mottogs Eritreas undervisningsminister – be mig för Guds skull inte om hans namn – av kyrko- och utbildningsdepartementet. Vi har så vitt jag vet inga diplomatiska förbindelser med Eritrea och vi erkänner inte Eritrea som en separat stat. En annan sak är att vi kanske borde det. För Norges och särskilt utrikesdepartementets del ser vi folkrätten mer utnyttjas som ett maktredskap och ett redskap för politiska uttalanden än som en juridisk princip. Vi ser saken helt principiellt: Det måste råda enighet mellan ord och handling. De må vara enighet mellan den officiella norska synen på demokrati, frihet osv å ena sidan och å andra sidan graden av officiellt politiskt samarbete med stater som öppet förklarar att de bekämpar dessa ideal, så som folkrepubliken gör genom sina "fyra principer", avslutar generalsekreteraren i Den Norske

Komite for Ett Fritt Kina.

Intervju: Ingar Holst

**FRIHETENS
RÖST**

**ANTI-
SOCIALISTISK
TELE-
TIDNING**

08-52 48 99

Antroposofer – med tvivelaktig ideologi

Många har under senare år blivit intresserade av antroposoferna. Inte minst deras insatser inom utbildningsväsendet har väckt stort intresse – även inom de grupper som brukar läsa *Contra*. Walldorfpedagogiken är ju ett intressant alternativ till den statliga monopolskolan. Heidi Torbergsen har tittat närmare på antroposofin och hon är kritisk...

Antroposoferna i Järna har framgång som aldrig förr. Vidarkliniken har blivit en succé, konferenser planeras och ett storbygge för minst 20 miljoner är på gång.

I sommar har antroposoferna en kulturkonferens som ska förläggas till Järna på Steiner-seminariet och till Folkets hus i Södertälje. Välkända talare som Danmarks miljöminister är inbjuden. Från Sverige kommer bl a Björn Gillberg, Anders Wijkman, generalsekreterare i Svenska Röda Korset, samt en rad framstående antroposofer.

Antroposoferna har fått in en fot inom sjukvården i Sverige och 1987 hade minst 15 000 personer besökt Vidarkliniken och Steiner-seminariet. Enligt ett inslag från lokalradion i Södertälje hävdar antroposofen Anders Kumlander att mycket vårdfolk besöker Vidarklinikens sjukhus.

Även massmedia har uppmärksammat antroposofernas framgångar i Järna och beskrivit dessa i en mycket positiv anda, där kritiska inlägg har lyst med sin frånvaro.

När jag talat med vårdfolk som varit på studiebesök på Vidarkliniken i Järna har jag berättat om den antroposofiska filosofin. De jag har talat med känner då inte alls till denna.

Läst i tio år

Sigvard Svärd är en välkänd pingstpastor från Valdemarsvik och en flitig skribent i kristna sammanhang. Han har studerat antroposofin i tio år. Han har lagt ner tusentals timmar på detta ämne. Och ett stort ämne är det. Antroposofernas grundare Rudolf Steiner hann innan han dog

skriva 300 böcker och hålla 6 000 föredrag.

Sigvard Svärd har skrivit en bok om den antroposofiska människosynen som är ganska kuslig att läsa.

–Jag fann rasideologi, mytologi, magi, astrologi, spiritism, buddhism, hinduism, gnosticism, mysticism och teosofi säger Sigvard Svärd.

Sigvard Svärd har varit pastor i Järna och Gnesta för ett antal år sedan.

–Det var i Järna jag kom i kontakt med antroposofer och jag upptäckte relativt snabbt att det var något som inte stämde med antroposofin. Antroposofer i Järna sade att det var kultur och filosofi, men jag tyckte att detta var mer än så.

I november 1978 skrev Sigvard Svärd i frikyrkornas gemensamma tidning i Gnesta och Järna att antroposofin var en religion. Och det dröjde inte länge innan pastorn från Järna fick en rejäl utskällning av en antroposof som läst vad han skrivit.

–Jag talade med mannen i telefon och upplyste honom att om det var som jag misstänkte, så skulle jag först upplysa de kristna och sedan gå ut i profana massmedia.

Från den dagen har Sigvard Svärd flitigt studerat antroposofins alla förgreningar. Han har också skrivit en bok som heter *Den antroposofiska människosynen*. Och flera böcker är på gång.

Läs kritisk litteratur

Trots att han har varnat kristna i många år nu, så är det fortfarande kristna föräldrar som väljer att ha sina barn på Walldorfskola – därför att man tycker pedagogiken är så bra.

–Men Sigvard Svärd menar att bakom Walldorfskolorna döljer sig en antroposofisk människosyn och utan den bakgrunden skulle inte skolorna fungera.

–Det är viktigt att föräldrar sätter sig in i vad denna religion står för. Man bör inte bara läsa litteratur som anhängare till antroposofin skrivit, utan även kritiska böcker och föredrag.

Under en lång tid har antroposofernas språkrör förnekat att antroposofin är en religion. Rudolf Steiner kallade sig själv för den siste ockultisten och han kunde sträcka sig så långt att det var en "tankens religion".

Men med denna "tankens religion" måste en antroposof klara av de tre andeodjur som försöker att motarbeta goda andeväsen. Dessa goda andeväsen är vilja, känsla och tanke. Det är dock väldigt få antroposofer som känner till detta, utan här rör vi oss på helig mark. Sigvard Svärd har fått sina upplysningar från en avhoppare som varit med i "Antroposofiska Sällskapet", som har cirka 1 150 medlemmar.

Dessa tre odjur finns på sidan 28 i Sigvard Svärds bok. Viljans odjur är blått, har krökt, knotig rygg och skinn torr kropp. Känslans odjur är gult och grått samt har ett förvriddt ansikte som visar tänderna och tankens odjur (eller spöke) har en smutsig röd sprucken mun (mule), ett glasklart öga och en slapp hållning. Rudolf Steiner skrev en mantrarex mot dessa andeodjur, som finns till för att förhindra utvecklingen av viljan, känslan och tanken.

En annan Kristus

Rudolf Steiner drog en klar gräns mellan Jesus och Kristus. Jesus är passerad, han var bara ett kroppsligt hölje åt ett kosmiskt Kristus-väsende, som kom ner från planeten Solen. Denne kosmiske Kristus kallas även för Solanden. Kristi verksamhet kulminerade på Golgata. Med blodsdropparna från korset flöt Kristus kraften in i jordens växter. 1908 säger Steiner följande inför en sluten krets: "Detta ögonblick var det

viktigaste i hela jordens utveckling, i det ögonblick då blodet flyter ur Frälsarens sår, i det ögonblicket förvandlas jordens aura fullständigt. En ny kraft träder in i jordutvecklingen. Jorden blir Kristi Kropp en ny impuls som kommer att samverka med jorden för all framtid. Jorden blir helig som ger frälsande krafter. Detta är en anledning till varför antroposofier är så noga med att bära kläder av ull, lin och bomull. Dessa kläder består av en andlig kraft som räddar dem ifrån fördärvsmakter, Lucifer och Ahriman. Detta är också en förklaring till att maten måste vara giftfri. Jorden är helig. Antroposoferna tillber jorden istället för jordens Skapare.

Bakom antroposofins alla förgreningar som syns utåt i samhället döljer sig en ganska invecklad människosyn och en världsåskådning som är nog så svår att sätta sig in i. Men om man ger sig själv lite tid, så förstår man att det är viktigt att förstå vad antroposofi är för att man ska kunna begripa vad Walldorfpedagogiken är för något.

Enligt Walldorfpedagogiken är det grundläggande att barnet ska ha en förebild att lära sig av. Och i skolan är förebilden läraren. Tillsammans med vuxna som de identifierar sig med, leker de, sjunger, läser sagor och fabler, ramsor och spelar musik. Barnets mognad och skoltid delas in i tre perioder. Från 0-7 kallas perioden "världen är god", mellan 7-14 "världen är skön och mellan 14-21 "världen är sann".

Walldorfpedagogiken är starkt inriktad på att utveckla tanken, känslan och viljan. Kunskapen om dessa tre krafter är viktig och till stor hjälp i vardagen. Rudolf Steiner kallade detta för själskrafter och i antroposofin ses dessa krafter som andliga väsen.

Frans Carlgren (en välkänd antroposof) säger att man inte vill ge barnet en bestämd världsbild. Elevernas frihet ska respekteras, men i boken *Walldorfpedagogiken en framtidsmodell?* säger han på sidan 190 att intresserade som funderar på att starta en Walldorfskola bör ha gedigen antroposofisk utbildning, i regel minst två år på Steiner-seminariet i Järna.

Eurytmin är viktig inom antroposofin och är man inte vaken så kan man låta sig luras att tro att eurytmi bara är dans!

I skolan får barnen lära sig eurytmi, som visserligen är en sorts dans, men det är inte vilken dans som helst.

–Dansen är ett slags synligt tal, en hjälp i Walldorfskolorna, men denna dans växer i andlig styrka som så småningom blir en meditationsform, berättar pastor Sigvard Svärd. Genom dansen försöker man att komma i kontakt med den andliga värld som antroposoferna räknar med.

Pingstpastorn Sigvard Svärd har granskat antroposofin och skrivit en bok om den. Trots den intressanta utbildningsfilosofin finns det många tvivelaktigheter

Steiners raslära

Enligt vad Svärd skriver i sin bok, så drev Rudolf Steiner en obehaglig tes om fyra raser eller psyken.

Fyra raser med fyra färger. Den vita, den gula, den röda och den svarta. En tydlig raslära som går ut på en utvecklingsrasism, som enligt pastor Svärd leder till rasåtskillnad och klasstänkande. Onda rasandar är orsaken till olika folkslag. Genom dessa rasandar uppstod skillnader bland folkslagen, i arter, blodgrupper och pigment. Så därför är människans utveckling genom inkarnationerna i allt högre stående folk och rasformer en befrielseprocess.

Den vita rasen=koleriker=européer
Den svarta rasen=sangviniker=afrikaner

Den gula rasen=flegmatiker=asiater

Den röda rasen=melankoliker=indianer

Den vita rasen framställs som klart överlägsen de andra raserna och indianerna klarade inte den vite mannens civilisation.

Negrerna har klarat den vite mannens civilisation bättre än indianerna och därmed anpassat sig till den. Den vita rasen, germaner (Nordens folk) har en överlägsen kraft. I antroposofin ifrågasätter man om det går att rädda en europé från att förblöda genom transfusionen av blodet från t ex en australneger av likartad blodgrupp. Se Sigvard Svärds bok, ss 33-40.

Jag frågade Sigvard Svärd om det fanns något inom den antroposofiska som han tyckte var bra och om antroposoferna verkligen praktiserar rasläran.

–Eftersom jag vet vad som döljer sig bakom varje verksamhet som antroposof-

erna har, så kan jag inte säga att det är bra. I ett fullt utbyggt antroposofiskt samhälle så är givetvis meningen att man ska använda sig av Rudolf Steiners läror.

–Allt som Rudolf Steiner skrev betraktas ju som heligt, alla andra skrifter, heliga böcker, t o m Bibeln, silas genom Steiners teorier.

Efter tio års studier om antroposofin har Sigvard Svärd skrivit ner det han kommit fram till. Han har läst många av Rudolf Steiners böcker och andra

kända antroposofier som Frans Carlgren. Han har talat med antroposofier och även avhoppare från rörelsen, han har läst kritisk litteratur och föredrag.

1977 kom Sigvard Svärd i kontakt med antroposofier, då han började som pastor i Järnas Filadelfiakyrka.

Järna är antroposofernas högberg. Här har de funnits sedan 1934. En fri skola fanns redan på 1930-talet. Många antroposofier från andra länder har hjälpt till att bygga den verksamhet som bedrivs i Järna. Numer finns de på flera håll i landet, bl a Stockholm, Järna, Södertälje, Umeå och Norrköping. Sigvard Svärds bok har skrivits i syfte att både upplysa och avslöja antroposofin.

Rudolf Steiner 1861-1925

Den 8 oktober 1902 presenterade Rudolf Steiner grunddragen till en ny världsåskådning och själsliga iakttagelser efter naturvetenskaplig metod. Antroposofi

Forts på sidan 5

Socialism som religion

Socialism som religion. Det är så man kan beteckna mellankrigstidens nationalsocialism, menar Östen Kjellman. Om man granskar den tyska nationalsocialismen är det märkligt att någon över huvud taget kan komma på tanken att kalla den för en höger rörelse. Parallellerna med andra vänsterrörelser är uppenbara, på punkt efter punkt.

I Contra nummer 2 1987 skrev Dietmar Kröhnert att den tyska nationalsocialismen "till sin bakgrund var en socialistisk rörelse". Han återgav som stöd för sitt påstående uttalanden av Joseph Goebbels och utdrag ur nationalsocialisternas parti-program från 1920 (bl a förstatligande av bankerna och storföretagen, vinstutdelning till arbetarna, utbyggt pensionssystem, varuhusens överförande till det allmänna, jordreform osv).

Socialism utan marxism

Det är egentligen förvånansvärt att man i allmänhet förlagt det nationalsocialistiska partiet långt ut till höger på den politiska skalan. Det kunde lika gärna ha placerats på den yttersta vänsterkanten. Partiets namn var "nationalsocialistiska tyska arbetarpartiet" (NSDAP). Denna benämning säger var partiet hörde hemma. Vad som skilde det från marxistiska socialistiska partier var främst det nationella. Det tyska partiets vägran att delta i internationella sammanhang var grundorsaken till konflikten med de andra socialistiska partierna. "Nationalsocialismen avgränsade arbetsområdet för socialismen till att omfatta endast den egna nationen, det egna folket". (Sigrid Gillner: Den farliga socialismen, Lund 1941).

Det är faktum att ingenstans blir politiska konflikter så våldsamma som mellan de olika socialistiska partibildningarna. Konflikten mellan dåvarande Tyskland och Sovjet t ex. Orsaken till de ständiga bråken inom det socialistiska lägret är naturligtvis en strid om makten. Vi kan se denna interna strid flamma upp då och då

även i Sverige.

Samhällskontroll

Med denna artikel vill jag stryka under vad Dietmar Kröhnert skriver och lämna lite ytterligare material. Man kan läsa mycket om "nazismen" i olika sammanhang, men man har inte så stor tillgång till saklig information om hur det verkligen förhöll sig. Många frågar sig hur Tyskland 1939 kunde uppnå en så stark ekonomisk ställning, att världens ledande finansmakter i London och New York bävade. Svaret är troligen: Det tyska folkets uppoffrande av alla personliga intressen för det allmänna väl.

"Den tyska socialismen ansåg inte att marxismen är någon socialism. Marxismen är en krass intressekamp för proletariatet, "kapitalism" med omvänt förtecken. Massan och massans arbete utnyttjas av marxismen på samma sätt som kapitalismen utsuger massan. Alltså är marxismen, i likhet med den liberalistiska kapitalismen, socialismens fullständiga motsats, eftersom socialism betyder gemenskap och upphävande av intressekampen i samhället." (S. Gillner, a a)

Socialisering i betydelsen överföring av privat egendom till statligt ägande genomfördes inte i Tyskland. Man såg att den privata egendomsägaren var "förvaltare åt gemenskapen". "Det han eller hon äger, är hans eller hennes. Men det är på samma gång 'Gemeineigentum', samhällets egendom. Inför samhället, inför det tyska folket får man svara för förvaltningen. Ingenting får förstöras, missbrukas eller utnyttjas på ett sätt som ej

motsvarar det allmänna bästa". (S. Gillner, a a)

Man kan inte låta bli att jämföra med de tankegångar som ligger bakom den svenska socialdemokratins strävanden. De svenska socialistledarna brukar avböja ett direkt förstatligande med förklaringar om att samhällets intressen ändå tas till vara med lämplig lagstiftning. Har de lärt sig av nationalsocialismen?

Socialism som religion

Det vore på sin plats att först höra efter vad partiets ledare själv sade om socialismen. Den tyska nationalsocialismens ödesdigra frihetsbegränsningar på flera områden och dess felaktiga rasideologi bör icke hindra en objektiv beskrivning av denna regims åtgärder på det sociala området.

Den socialistiska och arbetarvänliga inriktningen framgår klart i det tal Adolf Hitler höll 1 maj 1933 (på "det nationella arbetets dag"). Han talar om den "förskräckliga fördömen att kroppsarbete skulle vara mindervärdigt. Denna fördömen vilja vi utrota i Tyskland. Vi vilja genom arbetstjänstplikten (se nedan) uppfostra det tyska folket till insikten att kroppsarbete icke drar ner, icke är en skam utan ländar till ära... Vi skola utrota den egenrättfärdighet som kommer den enskilde att se ned på kamrater som står vid skruvstådet, vid maskinen eller bakom plogen..."

Vid partikongressen den 3 september 1933 angrips den tyska borgerligheten: "Den liberalistiska tidsåldern har infört penningen och egendomen som måttstock... De borgerliga partierna voro krämarbetonade föreningar... utan heroiska eller hjältemodiga egenskaper..." Längre fram i detta tal ges exempel på hur de politiska fienderna sammansluter sig: Man "propagerar vinningslystnaden och alla egoister ansluter sig, man upphöjer såsom ideal stöld, rov och plundring och den undre världen organiserar sig, man predikar underkastelsens lag och alla slavnaturer kommer samman, man tänker bara på pengar och egendom och samlar sig i ekonomiska sammanslutningar... Men om man däremot fordrar offervilja och mod, tapperhet, trofasthet och heroism, så kommer folk med dessa egenskaper att anmäla sig..."

Den tyske partiledarens sluttal vid partidagen den 10 september 1934 är ett ideal-

istiskt tal, där den egna socialismen framhålls såsom en slags religion (världsåskådning), som kan samla alla medborgare i motsats till andra partier, som bara kunde ha en avgränsad krets av väljare. "Då det nationalsocialistiska partiet vände sig till det tyska folket... trädde det inte in för sådana intressen, som omfattades av någon bestämd grupp inom nationen. Dess appell var riktad till de heroiska instinkterna. Det hoppades ingenting av de människor som alltid endast har den egna affärens eller den egna gruppens fördelar för ögonen, utan istället av de människor - de förhånade idealisterna - som med trosvissa hjärtan och utan hänsyn till sig själva hänga fast vid sitt folk och sitt land och äro villiga att, om så erfordras,

den, vilket således betyder, att hela den hittillsvarande världen skall bringas ur gängorna." Detta tal tar också avstånd från "borgerlig konservatism". Istället framhålls sundheten hos miljoner tyska arbetare, bönder och lägre medelklass.

Vid partikongressen den 12 september 1938 kallas NSDAP för en "nationell rörelse av arbetande människor". Hitler talar bl a om socialismens ledarproblem. "Det är den nationalsocialistiska statens högsta omsorg att finna medel och vägar, varmed vägen uppåt kan underlättas och jämnas för flit, energi, dådkraft, insikt, mod och ihärdighet hos den enskilde. Det fattigaste barn skulle kunna uppnå denna högsta post. Då kommer det aldrig att kunna uppstå en motsättning mellan

Arbetsfrontens praktiska verksamhet påminde närmast om arbetarråden i de sovjetryska fabrikena. I varje tysk fabrik fanns ett s k förtroenderåd, bestående av arbetare och arbetsgivaren. Kunde rådet inte lösa problemen, hölls ett massmöte med alla. Vid sådana möten måste arbetsgivaren i minsta detalj redogöra för sina kostnader och sin vinst. Ett viktigt medel för arbetsfredens bevarande var uppsägningskyddet. "Arbetare som minst ett år arbetat hos samma företagsledare eller vid företag med minst tio anställda, kunde överklaga en uppsägning, om denna var obillig eller hård eller icke betingad av förhållandena vid företaget." (Johannes Öhqvist: Det tredje riket, 1940). En paragraf i Arbeitsordnungsgesetz förutsatte en särskild uppsägningsfrist vid massuppsägning. Den på senare tid tillkomna arbetsplatslagstiftningen i Sverige synes ha haft sin föregångare i 1930-talets Tyskland.

Det fanns också en institution för tillvaratagandet av "arbetarens sociala ära". Den var avsedd att höja arbetarnas prestige och självkänsla. Staten upprättade "domstolar för social ära" med uppgift att döma dem som sökte förringa respekten för arbetet. Av 156 fall vid denna domstol under 1935 resulterade endast fyra i frikännande. (Öhqvist, a a) Alla arbetare tillerkändes semester fr o m 1936. Arbetarna utnyttjade flitigt sin rättighet att tvinga arbetsgivaren att framlägga sina räkenskaper. (Stephen H. Roberts: Huset som Hitler byggde, Norstedts 1938).

Ett resultat av förtroenderådsverksamheten var de lagförslag som genom DAF inlämnades till regeringen. Det gick en direkt väg mellan fabrikena och ministerierna i Berlin. Fabrikslagarna skrevs av arbetarna och inte av ämbetsmännen. Med DAF sköt man in en organisation mellan ministerierna och arbetarklassen. (Roberts, a a)

1934 upprättades inom DAF de s k verksamhetsgrupper (die Werkscharen). Det fanns tre sådana grupper: en för folkhälsan, en annan för yrkesuppfostran och en tredje för "Kraft durch Freude"-institutionen. Den sistnämnda, gemenskapen KDF, ville främst förverkliga en sund gestaltning av fritiden för arbetarna: sport, resor, vandringar, underhållning på helgdagskvällarna, folkbildning m m. Under 1936 deltog 6,2 miljoner personer i mer än 36 000 folkbildningsställen. Därutöver hölls

Socialismen i trettioalets Tyskland var en slags religion, med uttrycksmedel som de på bilden. Också i politiken fanns många likheter med dagens socialism

giva sin egen tillvaro såsom offer för att folk och land skola bestå i evig tid. Denna appell kunde aldrig förstås av ledarna i våra gamla partier, då de inte ägde denna anda..."

På partikongressen den 14 september 1936 angripes den internationella socialismen, dvs främst Sovjet. "Bolsjevismen ser i arbetaren endast ett objekt, vilket är gott nog för att kunna ledas och därmed utplundras... Med socialism menar vi icke en regim av en liten grupp individer och tvångsarbetare och hungersnöd för miljoner arbetare. Vi menar med socialism icke, att ett helt folks levnadsstandard skall sänkas till förmån för en samvetslös sovjetbourgeoisie... Den främsta principen i bolsjevismen är dess internationalitet, dvs utbredningen av denna lära över hela jor-

ledning och folk. Det är det starkaste beviset för vår sant socialistiska inställning..."

Tyska Arbetsfronten

1930-talets tyska socialism tog sig uttryck bl a i samhällets sociala uppbyggnad. "Deutsche Arbeitsfront" (DAF) skapades, en motsvarighet till fackföreningarna. "Alla arbetande tyskar" kunde bli medlemmar, både arbetsgivare och löntagare. Enligt den dåvarande tyska teorin var alla arbetare: de som bidrar med kapital, de som bär ansvaret för ledningen och de som utför kroppsarbetet. "Inför nationens högsta intressen finns det ingen arbetstagare, endast utförare av arbete för hela folket", sade Hitler på partidagen 1936.

6250 uppläsningar ur moderna diktares verk med 1,4 miljoner besökare. Under 1936 hade 41 000 helgdagsföreläsningar omkring 17 miljoner besökare. (Öhqvist, a a)

Arbetstjänsten

Arbetstjänsten (Reicharbeitsdienst) var en av huvudbeståndsdelarna i den sociala lagstiftningen. Idén bakom denna var att kroppsarbete vore det bästa medlet att avlägsna klassgränserna i samhället och dana unga människors karaktär. Varje yngling skulle finna sig själv genom hårt fysiskt arbete och förstå kamratskapets betydelse. "Den materialistiska uppfattningen som degraderar arbetet till en köpbar vara skulle försvinna och tjänandet skulle erkännas som något högre än förtjänandet". (Idéerna läggs fram i "Sinn und Gestaltung der Arbeitsdienstpflicht" av Konstantin Hierl)

Riksarbetstjänstlagen av den 26 juni 1935 stadgade att alla unga tyskar av bägge könen var förpliktade att "tjäna sitt folk" i riksarbetstjänsten. I lagens första paragraf heter det att riksarbetstjänsten "skall fostra den tyska ungdomen... till sann arbetsuppfattning, framförallt till tillbörlig aktning för kroppsarbete... den är avsedd för allmännyttiga arbeten."

Deitagnarna bodde i läger med baracker. Klockan fem var det uppstigning. På morgonen tio minuters gymnastik. Uppställning och marscherande till arbetsfälten med spadarna på axeln på samma som soldaterna bär sina gevär. Det var nästan som om det bibliska fridsbudskapet gått i uppfyllelse - "Du skall gjuta om svärdet till plogbillar."

Flickorna grävde inte i jorden eller sysslade inte med hårt stenarbete. De arbetade på lantbruk med jordbruks- eller hushållsarbete. De inkvarterades i regel på bondgårdarna.

Det fanns också en ekonomisk fördel med arbetstjänsten. En kår på 200 000 unga män (1938) som erhåller 25 pfennig om dagen i fickpengar, en disciplinerad arbetarstyrka som kostade föga mer än en mark om dagen per man!

En engelsman på besök i Tyskland 1938 rapporterade: "På oss utlänningar verkar hela systemet fascinerande. Något av det mest typiska man ser i Tyskland idag är plutoner av män ur arbetstjänsten, som marscherar på landsvägarna med spadarna över axeln eller hopar av brunbrända pojkar, som med liv och lust arbetar på

De skenheliga hycklarna vid makten

Marek Zyto, själv flykting som kom till Sverige efter att ha upplevt nationalsocialismens och kommunismens färor under Andra världskriget i Polen och Sovjet skriver i anslutning till debattartikeln i förra numret av Contra om svensk flyktingpolitik. Regeringens politik är både rasistisk och opportunistisk – och för att skylta över vad man sysslar med skyller man sina politiska motståndare för det man själv sysslar med.

Carl G Holms debattartikel om invandring i förra numret av Contra innehåller synpunkter som jag i stort sett instämmer med. Men bilden av de skenheliga hycklarna vid makten, som söker rasister i

Sjöbo utan att se de verkliga rasisterna i regeringskansliet eller strax utanför, vore ofullständig utan viss komplettering. Men först en tillbakablick på Sveriges agerande

fälten, nakna till midjan i alla väder." (Roberts, a a)

Övrig socialvård

På det sociala området fanns för övrigt Volkswohlfart-organisationen, folkvårdsfärden, med uppgift att sörja för de handikappades tillvaro. "Die NS-Schwester-schaft omfattade 1936 4 446 systrar, som betjänade 993 112 personer inom 1 552 stationer samt utförde 3,5 miljoner sjuk- och hembesök." (Öhqvist, a a)

En märklig hjälpåtgärd var Winterhilfswerk med uppgift att avhjälpa den speciella nöd som följer med den kalla årstiden. Den första söndagen i varje månad skulle var och en till middag tillreda endast en enkel måltid till ett värde av 50 pfennig och ge överskottet åt Winterhilfswerk (Eintopfgericht).

Till arbetande människor räknades

också husmödrar och mödrar (semesterlag, hjälpinstitutionen Mutter und Kind). Den så kallade "Freiheitsplatzspende" ställde 1933-1936 413 634 friplatser på kuranstalter till behövandes förfogande. (Öhqvist, a a)

Slutligen kan nämnas att uppförandet av enfamiljshus gynnades istället för barackliknande hyreskaserner. "Den dag då varje tysk arbetare äger ett eget hem och en egen täppa skall kommunismen försvinna från landet."

Östen Kjellman

som asyländ regerat av socialisterna, under och efter Andra världskriget.

Sverige blickade Stalin

För att blicka Stalin som förebrådde Sveriges dåvarande regering för samarbete med Nazityskland, utlämnades de baltiska före detta "Wehrmachtsoldater" som flytt till Sverige i Stalins våld. För att gottgöra judarna och döva sina sjuka samveten för J-stämplarna i de tyska judarnas pass, beordrades Bernadotte att ta med några tusen halv döda judar, när de nordiska fångarna visade sig vara så få i koncentrationslägren. Dessa så småningom tillfrisknade slavlägerfångar och deras närmaste anhöriga som tilläts invandra kort därefter, har utan tvivel varit de dåvarande maktavarnas lönsammaste s k invandra-re.

Nästan hela Europa låg i ruiner. Den svenska industrin arbetade på högsta varv och skriade efter arbetskraft. Industrins arbetskraftsbehov var avgörande för var de anspråkslösa och tacksamma överlevande hamnade. Ingen tänkte på att det var tvångskommendering. Såväl de överlevande som deras välgörare fann det helt naturligt att nödställda människor inte ställer några krav.

Så tog Sverige hand om flyktingar då

Inget dalt med vare sig hemspråks- eller svenskundervisning på eller efter arbetstid. "Utlänningarna" fick göra sig förstådda efter bästa förmåga med teckenspråket och lärde sig svenska av sina arbetskamrater.

En modern, fullt möblerad och central-uppvärmd bostad – samt "medelgod arbetsfri inkomst" som dagens flyktingar trugas på, var ett okänt begrepp. Var och en fick ordna sin "bostad" bäst han kunde: I regel ett möblerat rum till mycket högre hyra i fuktiga, illaluktande ruckel bland de fattigaste. Att flytta till Stockholm, Göteborg eller Malmö krävde specialtillstånd från "utlänningspolisen", som ville ha utlänningarna spridda över hela landet.

I Örebro t ex, varifrån jag har personliga erfarenheter som en av "utlänningarna",

arbetade de forna koncentrationslägerfångarna i sko- och konfektionsindustrin. De flesta av dem drömde om att få sova över på ett arbetsbord i fabriksvärmen, istället för att plumsa "hem" i djup snö och göra upp eld i en rykande kakelugn. En annan ouppfylld önskan var att få övernatta i ett av de moderna, centraluppvärmda trapphusen utmed Carl Johans väg, framför att gå hem till sina fuktigkylande kyffin. Många av dem som redan erfarit kommunismens s k välsignelser, blev chockade när de på fackkontoret såg sina ombud sitta framför stora porträtt av Lenin, Stalin, Marx och Engels. När somliga på grund därav vägrade att betala sina fackföreningsavgifter mobbades de och frystes obarmhärtigt ut. Men det fanns gott om andra arbetsgivare, så att facket, vars ombud inte brydde sig om att "utlänningen" i regel fick mycket mindre i veckolön än det var stadgat drog kortaste strået.

För att markera att "uppehålls- och arbetstillstånd" inte var permanenta blev utlänningarna tvingade att begära pass och personbevis från sina kommunistiska legationer. Detta resulterade i att somliga av dem som fått komma hit till sina nära anhöriga, och lämnat t ex Polen illegalt sedan de flytt från militärtjänsten, begärdes utlämnade... De drabbade fick sedan samla på underskrifter, skriva petitioner och begära rättshjälp för att bevisa att de var oskyldiga till de brott, som kommunistregimen i hemlandet hittat på.

Partitaktik påverkar

Den svenska "flyktingpolitiken" hade alltså börjat efter Andra världskriget och utvecklades på gott och ont. Turerna var många under det gångna halvsekllet och lika många var "knepen" att framhäva mindre ädla motiv att bevilja uppehålls- och arbetstillstånd, till höjden av humanitet. På 1970-talet insåg socialdemokraterna och LO vilket fint tillskott de chilenska vänsterradikala skulle bli om de finge komma till Sverige. Alltså skickades "emissarier" under ambassadör Edelstam till Pinochets Chile för att värva hit flyktingar för att uppfylla åtminstone den fastställda kvoten. Samtidigt blev syrienerna, som flydde undan muslimsk

förföljelse, stämplade som icke "riktiga flyktingar", ungefär som de tyska judar som flydde undan nationalsocialisterna i slutet av 1930-talet.

Socialdemokraterna, som med olika affischer försöker skrämja väljarna att en s k borgerlig regering skulle innebära att "solidariteten" förbyts till egoism – är egentligen de största egoisterna. Allting inom politiken – från försvaret till flyktingarnas utplacering – är baserat på egen nytta. Egennytan i deras (socialisternas) led gäller inte längre "rörelsen" utan korruptionen utövas av maktavarna själva på toppbefattningar till svindlande löner, som spås på med ytterligare förmåner, på folkets bekostnad. Samtidigt utmålas deras politiska motståndare som avslöjar deras rätta väsen, till egoister, fascister och nazister.

Socialdemokratiska rasister

Carl P Herslow (Skånepartiets ledare) som hela tiden krävt striktare kontroll vid Sveriges gränser och restriktioner mot lycksökare och terrorister bland flyktingarna – åtgärder som myndigheterna i efterhand har vidtagit – skälls dagligen ut av socialdemokratiska rasister för "rasist". Samtidigt har åtskilliga av dessa "födda socialdemokrater" till närradion ringt in och sagt att "Hitler hade rätt, när han utrotade judarna" Det är inte längre någon hemlighet att A-pressen, som tar in de värsta rasistiska insändarna (riktade mot judar) och samtidigt refuserar svar på dylika alster, inte faller för dem som det vederbör. I Stockholm friades Ahmed Rami, som via Radio Islam, dagligen spritt judehets i stil med nationalsocialisternas Streicher. Han fortsätter, trots att åklagaren ansåg att det var "hets mot folkgrupp".

Varken de socialdemokratiska ledamöterna i regeringen eller deras "justitieminister" bryr sig om sådana "småaktigheter". Däremot försummar de aldrig något tillfälle att påvisa hur usel Sven Olle Olsson i Sjöbo är... Han är både egoist, rasist, nazist och allt möjligt – därför att han behåller sig till sina demokratiska rättigheter. Quo vadis? Du gamla, du fria...

Marek Zyto

Polska socialistpartiet återupplivat

I Polen bildades i höstas för första gången ett oppositionsparti. Visserligen ett socialistiskt sådant, men dock. För första gången sedan kommunisterna slukade det socialdemokratiska partiet i anslutning till Stalins erövring av Östeuropa under åren närmast efter Andra världskriget finns det nu ett demokratiskt alternativ.

I hela Mellan- och Östeuropa börjar den ekonomiska krisen på nytt. I Ungern där Kadar efter 1956 års revolt öppnade dörren på glänt för privata initiativ, i Rumänien där Ceausescu faktiskt fick ändra bara sin utrikespolitik till mindre beroende av Sovjet, i Jugoslavien där arbetarna i vissa företag tillkämpade sig 50-70 procent i lönehöjningar. I Polen, som idag står inför prishöjningar i vissa fall på 40-300 procent, bl a på elströmmen.

Reformer i Polen?

Redan flera gånger tidigare har det förenade Polska arbetarpartiet - läs kommunistiska partiet - framkastat idén om omfattande reformer, men det hela har alltid stannat vid första etappen, dvs prishöjningarna. Den logiska följd blev att befolkningen i Polen började köpa allt som ännu fanns kvar i affärerna. För att bromsa denna utveckling har regeringen förklarat att prishöjningarna skall införas

under nästa år (1988) och hela reformen bestämmas genom folkomröstningen den 29 november. Den har efteråt förstås förklarats nästan som en seger för regeringen, medan Solidaritets faktiske ledare Lech Walesa före omröstningen uppmanade arbetarna att bojkotta den och enligt hemliga informationer från Polen följde flertalet röstberättigade hans uppmaning.

I flera månader har myndigheterna upprepat att normaliseringen som är villkoret för ytterligare västliga krediter redan är ett faktum. Dollarns kurs, som i hela västvärlden visat en nedåtgående tendens, hade på svarta marknaden i Polen stigit med 20 procent från 1.000 zloty till 1.200. Det är emellertid en ganska konstig normalisering.

Ett nytt oberoende socialistiskt parti

I mitten av november förra året samlades 40 delegater i Warszawa för att på nytt bilda det socialistiska parti som 1948 tvångsförenades med det kommunistiska. Och två dagar senare, när 42 personer samlades i en privatvåning till presskonferens hos Jerzy Kolarowski i Warszawa-stadsdelen Zoliborz, släcktes lyset i hela bostaden och sedan bröt sig civilklädda poliser in och förde bort 25 av de närvarande i handbojor. Åtta utländska

korrespondenter ställdes efter tre timmars förhör på fri fot. Efteråt befriades de tillsammans med de övriga. Den kvinnliga diplomaten från Australien lämnades dock kvar, eftersom hon åberopade sin immunitet.

Den välkände oppositionsledaren Jan Józef Lipski sade efteråt: "Så ser i verkligheten den kommunistiska demokratiseringen ut. Det polska socialistpartiet är vänsterbetonat, men inte marxistiskt, och det finns ingen lag i Polen som förbjuder nya politiska partier."

Mot slutet av november förra året föreslog politbyrån inom kommunistpartiet förhandlingar med mer moderata medlemmar inom Solidaritet. Å andra sidan uppmanades tusentals medlemmar som lämnade partilegitimationen efter införandet av krigstillstånd 1981 att återinträda i partiet. Solidaritet hade formellt upplösts vid proklamerandet av det s k Jaruzelskis krig mot samhället, men underjordiskt verkar det hela med sin faktiske ledare Lech Walesa i Gdansk. Han kommenterade regeringens inbjudan till dialog med följande ord: "Vi är färdiga till arbete för fosterlandet och vill tillsammans bygga framtiden." Han tillade att: "Vi polacker har alltid varit bra på att tala, men med verksamheten har det varit sämre."

Kommunistregimen är rädd för oroligheter bland arbetarna, som alltid kommer efter större höjningar av levnadskostnaderna. Arbetarrörelsen i Polen står nu inför två alternativ: Antingen hålla sig lugna eller tillgripa hårdare metoder som kan leda till oroligheter som slutligen blir kvävda av säkerhetsstyrkorna. Valet är inte lätt för deras ledare.

Wieslaw Patek

CONTRA

5 1988

I kommande nummer av Contra skall vi bl a titta på hur svälten i världen förorsakas inte av naturkatastrofer utan av människans felaktiga politik. Vi skall också titta närmare på ett danskt skolimperium av röd kulör. Och vi får ett porträtt av Syriens diktator Hafez Assad. Vi hoppas också kunna lätta upp Contra utseendemässigt så att det blir lättare att tillgodogöra sig innehållet.

...kommer i augusti